

Νῆϋον Κατοικαυβερνῆ

ΑΡΧΙΜ. ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚ ΒΑΒΑΟΥ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΔΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

Ἐποίησε σελήνην εἰς καιροῦς. Ὁ
ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ· ἔθου
σκότρος καὶ ἐγένετο νύξ. (ψαλμ. ργ')

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1918

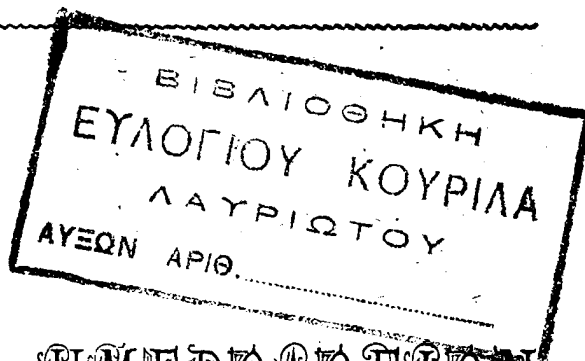
BK
712

Αριθ. εως. 132417

ΑΡΧΙΜ. ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚ ΒΑΒΔΟΥ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1918

Πᾶν ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως.

ΤΩ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΩ

ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ

ΜΙΛΤΙΑΔΗ, Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ

ΑΝΔΡΙ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩ ΚΑΙ ΦΙΛΟΓΕΝΕΙ

ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΗ

ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΩ ΧΟΡΗΓΩ

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΕΩΝ ΑΡΙΘ.

[Handwritten signature]

Εὐγενέστατε καὶ φιλόμουςε

Κύριε Μ. Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ,

Ὁν τρόπον κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα οἱ γενναῖοι καὶ φιλόμουςοι ἐκείνοι ἄνδρες πρὸς διαφώτισιν τοῦ λαοῦ ἰδίους ἀναλώμασιν ἐξέδωκαν τύποις οἱ μὲν Καπλάναι τὰ κυριακοδρομία τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη καὶ τὰ ἔργα Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως οἱ δὲ Ζωσιμάδαι τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην ἔκδοσιν Μόσχας, οἱ δὲ Ζάπαι τὰς φιλοσοφικὰς μελέτας τοῦ Ἀρμένη Βράϊλα, ὁ δὲ Μαρασλῆς τὴν δμώνυμον αὐτῷ βιβλιοθήκην καὶ ἄλλοι ἄλλα, οὕτω καὶ ὑμεῖς, μὴ ὑπολειπόμενοι τῆς τιμῆς καὶ δόξης τῶν ἀειμνήστων ἐκείνων ὁμογενῶν, καὶ ἐπιθυμοῦντες τὴν διόρθωσιν καὶ διαρρύθμισιν τοῦ Ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, οὗ χρῆσιν ποιεῖται μόνη ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἡμῶν, παρὰ πᾶσαν τὴν ἐκ τοῦ παγκοσμίου πολέμου οἰκονομικὴν κρίσιν λίαν ἀσμένως καὶ προθύμως ἀνελάβετε τὴν δαπάνην τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ἐπὶ χεῖ-ἐλληνικοῦ ἡμερολογίου.

Ἐφ' ᾧ παρακαλῶ ὅπως ἀντὶ μεγίστου φόρου εὐγνωμοσύνης δέξησθε τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ ἐλαχίστου τούτου ἔργου μου.

Ἐν Πέραν, τῇ 21 Ἰουνίου 1918.

Ἐν Χριστῷ εὐχέτης

Ἀρχιμανδρίτης Παγκράτιος

Βατοπαϊδινός.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς (1054) ἡ μία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία διεσχίσθη καὶ ἀπετελέσθησαν οὕτω δύο ἐκκλησίαι, ἡ ὀρθόδοξος ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐξ οὗ καὶ ἀνατολικὴ καλεῖται, καὶ ἡ καθολικὴ ἐν τῇ Δύσει, ἐξ οὗ καὶ δυτικὴ καλεῖται, τοιαύτη ἔχθρα ἐπικράτει μεταξὺ αὐτῶν, ὥστε καὶ μετὰ ἐθνικῶν καὶ ἀλλοφύλων καὶ ἀλλοθρήσκων διατελοῦσιν εἰς φιλικωτάτας σχέσεις, ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλας οὐδεμίαν ἐπικοινωνίαν ἔχουσι. Καὶ οἱ μὲν λαοὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν, χριστιανοὶ ἀμοιβαίως θεωρούμενοι, καὶ πρὸς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἔριδας καὶ διαφορὰς ἀδιαφοροῦντες, ἐκτὸς τῶν ἄγαν φανατικῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ εἰς φιλικὰς σχέσεις διατελοῦσι πρὸς ἀλλήλους, καὶ συνεργάζονται ὀρθόδοξοί τε καὶ καθολικοί, καὶ συνοικέσια μικτῶν γάμων συνάπτουσι, καὶ ποικιλοτρόπως συγκοινωνοῦσιν· οἱ δὲ κληρικοί, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσι κυρίως τὰς ἐκκλησίας, οὔτε ἀπλοῦν ἀνθρώπινον χαιρετισμὸν ἀνταλλάσσουν, καί, σκληρόν μὲν εἰπεῖν ἀληθὲς ὅμως ἐστίν, ὅτι ὡς δαίμονας οἱ μὲν ἀποφεύγουσι τοὺς δέ, πлагίως καὶ ὑποβλήδην ὁρώμενοι καὶ προφυλασσόμενοι, μὴ τυχόν καὶ συναντηθῶσι· τὰ βλέμματα αὐτῶν, ὅσάκις καθ' ὁδὸν ἀντιθέτως πορεύονται. Μεταξὺ λαϊκῶν καὶ ἡ μεγαλειτέρα ἔχθρα σὺν τῷ χρόνῳ κατενιάζεται καὶ διαλύεται καὶ συμφιλιοῦνται· ἀλλὰ μεταξὺ τῶν κληρικῶν ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ἀποστόλων τούτων τῆς εἰρήνης καὶ

τῆς ἀγάπης, οὐδεμία συνδιαλλαγή οὐδεμία ὑποχώρησις, οὐδεμία συμφιλίωσις γίνεται. Αἰῶνες παρήλθον, καὶ αἰῶνιον ἐξακολουθεῖ τὸ μῖσος καὶ ἡ ἔχθρα.

§ §

Παρὰ πᾶσαν ὁμῶς τὴν ἀδιάλλακτον ταύτην στάσιν τῶν δύο ἀρχαίων τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν, ἡ τάσις καὶ ὁ πόθος πρὸς ἔνωσιν τῶν κεχωρισμένων δὲν λείπει, διότι ἀμφοτέραι αἱ ἐκκλησίαι ἐπιθυμοῦσι τὴν ἔνωσιν, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἡ μὲν ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καθ' ἐκάστην δέεται καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως, ἡ δὲ καθολικὴ Ἐκκλησία προσπαθεῖ δι' ἐγκυκλίων καὶ προσηλυτιστικῶν μέσων, ὅπως προσελκύσῃ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς· ἀλλ' οὔτε διὰ μόνης τῆς δεήσεως δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ποθουμένη ἔνωσις, οὔτε διὰ μόνον τῶν προσηλυτιστικῶν μέσων, διότι ἀπλοῦς πόθος ἄνευ ἐνεργείας καὶ δέησις τυπικὴ ἄνευ πράξεως ὁμοιάζουσι πρὸς πίστιν ἄνευ ἔργων, καὶ συνεπεία τούτου οὐδὲν γίνεται, τὰ δὲ προσηλυτιστικὰ μέσα ἐξάπτουσιν ἐπὶ μᾶλλον τὰ πάθη καὶ τὸν φανατισμόν, καὶ ἔνεκα τούτου οὐδὲν κατορθοῦται. Ἀποβαίνει δὲ ἐπίσης ἀδύνατον, ἵνα ἑκατέρα ἐκκλησία ἀρνηθῇ τὰς ἀρχὰς καὶ δοξασίας αὐτῆς, ἀσπαζομένη τὰ δόγματα τῆς ἑτέρας, διότι οἱ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως συνηγοροῦντες καὶ ἐργαζόμενοι ὑπὸ τοιαύτης ιδέας ὁρμῶνται, ὅπως πείσωσι τοὺς μὲν ὡς σφαλλομένους περὶ τὴν πίστιν, ἵνα προσέλθωσι πρὸς τοὺς δέ, ὡς ὀρθῶς πιστεύοντας· ἀλλὰ εἰς μάτην ἀγωνίζονται καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, διότι διὰ τῆς ἀναλυτικῆς μεθόδου, ἣν ἀκολουθοῦσιν, οὐδέποτε θὰ ἐπιτύχωσι τοῦ ποθουμένου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνώσεως ἀπαιτεῖται ἡ συνθετικὴ μέθοδος, δηλ. ἐκ τῶν ἀπλουστέρων καὶ ἐπου-

σιωδεστέρων νὰ ἀνερχώμεθα εἰς τὰ συνθετώτερα καὶ σπουδαιότερα, ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐπὶ μέρους τελετουργικῶν διαφορῶν νὰ προβαίνωμεν εἰς τὴν δογματικὴν συζήτησιν· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δέον νὰ ἐξευρεθῇ προηγουμένως μία ὁδὸς εἰς προσέγγισιν τῶν κεχωρισμένων ἐκκλησιῶν, καὶ δὴ μέσον τι πρὸς σύναψιν μεταξὺ αὐτῶν διπλωματικῶν σχέσεων.

§ §

Ὡς μόνον πρόσφορον καὶ κατάλληλον ἔδαφος πρὸς καλλιέργειαν πολιτικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν ὀρθοδόξου καὶ καθολικῆς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν θεωροῦμεν τὴν χρῆσιν ἐνιαίου ἡμερολογίου, διότι ὅταν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἡμερολόγιον ἔχωσιν ἀμφότεραι αἱ ἐκκλησίαι, συγχρόνως ἐορτάζουσιν τὸ ἅγιον πάσχα καὶ τὰς μεγάλας δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἐορτάς, πρῶτον μὲν θὰ δείξωσιν εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον, ὅτι ἀποτελοῦσι μίαν χριστιανικὴν οἰκογένειαν, ἧς κεφαλὴ ἐστὶν ὁ Χριστός, δεύτερον δὲ ἐκ τῆς συγχρόνου τελέσεως τῶν ἐπισήμων ἐορτῶν, θὰ λάβωσιν ἀφορμὴν νὰ συγχαίρωσιν ἀλλήλαις, ὡς συμβαίνει μεταξὺ τῶν ἐκκλησιῶν ὀρθοδόξου καὶ ἀρμενικῆς, καὶ θὰ ἔλθωσιν εἰς ἐγγυτέραν συνάφειαν καὶ εἰς σχέσεις, αἵτινες σὺν τῷ χρόνῳ θὰ καταλήξωσιν εἰς πνευματικὴν μεταξὺ αὐτῶν ἐπικοινωνίαν, δυναμένην νὰ λύσῃ ἱκανὰς διαφοράς· διότι ἄλλο ἐστὶ τὸ ἀποτέλεσμα, ὅταν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ὡς φίλοι συζητῶσι, καὶ ἄλλο, ὅταν διὰ τῆς πολεμικῆς διεξάγεται ὁ ἀγών. Ἀλλὰ ποτέρα τῶν ἐκκλησιῶν θὰ ἀποδεχθῇ τὸ ἡμερολόγιον τῆς ἐτέρας; οὐδετέρα. Οὔτε ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία θὰ παραδεχθῇ ποτε τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, διότι ἐστὶ λεληθανσμένον, οὔτε ἡ ὀρθόδοξος Ἐκ-

κλησία θὰ παραδεχθῇ ποτε τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, οὐ μόνον διότι καὶ αὐτὸ ἐστὶ λελανθασμένον, ἀλλὰ καὶ ὁ ὀρθόδοξος λαὸς θὰ σκανδαλισθῇ, διότι, ὅσάκις γίνεται λόγος περὶ παραδοχῆς τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου, ὡς ὀρθότερου, δὲν ἀκούομεν ἄλλο τι μεταξὺ τῶν ἀπλουστέρων, εἰμὴ τοῦτο· Θέλουν νὰ μᾶς φραγκέψουν. Πρέπει λοιπὸν κατ' ἀνάγκην νὰ ἐξευρεθῇ ἐν τρίτον ἡμερολόγιον, ὀρθότερον καὶ ἀκριβέστερον, ὅπερ ἀμφότεραι αἱ ἐκκλησίαι ὀφείλουσι νὰ παραδεχθῶσιν, ἐὰν πράγματι διαπνέωνται ὑπὸ φιλειρηνικῶν αἰσθημάτων καὶ ἐπιθυμοῦσιν εἰλικρινῶς τὴν ἔνωσιν· διότι τὸ ἡμερολόγιον οὐδένα δογματικὸν χαρακτῆρα φέρει καὶ ἑκάτερα τῶν ἐκκλησιῶν δύναται νὰ ὑποχωρήσῃ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, παραδεχομένη τὸ ὀρθὸν καὶ ἀκριβὲς ἡμερολόγιον.

§ §

Ὅτε πέρυσιν (1917) κατὰ Σεπτέμβριον ἐπεκυροῦντο ὑπὸ τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὰ ὑφ' ἡμῶν διορθωθέντα καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαίων χειρορογράφων καὶ τῆς κρατούσης τυπικῆς διατάξεως συμπληρωθέντα καὶ συστηματικώτερον καταρτισθέντα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία· τὸ **Νέον Μέγα Ὁρολόγιον**, τὸ **Νέον Ἀγιασματάριον** καὶ ὁ ἐκδοθεὶς ἤδη **Ἐπιτάφιος Θρόνος**, ἡ Αὐτῆς Πανοσιολογιότης ὁ ἀρχιεγγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμ. κ. Διονύσιος Μηνᾶς, γράφων τὴν συνοδικὴν τῆς ἐγκρίσεως πράξιν ἐν τῷ τέλει τοῦ Ὁρολογίου, καὶ παρατηρῶν τοὺς ἐπισυνημμένους ἐν αὐτῷ πασχαλίους πίνακας, ἐν οἷς προσδιορίζομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα ἐπὶ 9 χιλιάδας ἐτῶν, ἐθιξε τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου, εἰπὼν ὅτι πολὺ ἐπιθυμεῖ, ὅπως

ἴδῃ μίαν ἐπιστημονικὴν μελέτην καὶ ἐργασίαν ἐπὶ τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, διότι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ τεθῇ ἐπὶ τοῦ ἔπητος ἡ διόρθωσις αὐτοῦ, καθόσον σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος παρεδέχθη τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον. Τοὺς λόγους τοῦ ἀρχιγραμματέως συνεμερίσθησαν καὶ οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἀρχιγραμματείας παρευρεθέντες συνοδικοὶ τινες ἀρχιερεῖς, εἰπόντες ὅτι ἀποβαίνει ἀπαραίτητος μία τοιαύτη ἐπὶ τοῦ ἡμερολογίου ἐργασία, ἵνα μὴ εὐρεθῶμεν ἄδαεῖς καὶ ἀγνοοῦντες, ὅταν ἐπιστῇ ὁ χρόνος τῆς διορθώσεως, διότι ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀποτελεῖ μίαν παραφωνίαν ἀπέναντι τοῦ λοιποῦ κόσμου, ἐμμένουσα εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου.

Ἐκ τῆς ἀφορμῆς ταύτης ἐνισχύθη ἐν ἡμῖν ἡ ἰδέα περὶ κατασκευῆς τρίτου τινὸς ἡμερολογίου, καὶ ἐξεπονήσαμεν τὸ ἐπὶ χεῖρας ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον, ἐν ᾧ δι' ἀριθμῶν ἀποδεικνύοντες τὸ σφαλερὸν τόσον τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, ὅσον καὶ τοῦ γρηγοριακοῦ, προτείνομεν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἡμετέρου ὡς ἀκριβεστέρου, διότι ἐν διαστήματι 80 χιλιάδων ἐτῶν ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ ἑλαττον ἡμέρας, καὶ ἀπλουστέρου, διότι ἡ περίοδος, ἣν ἐλάβομεν πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ χρόνου τοῦ πολιτικοῦ ἔτους μετὰ τοῦ τροπικοῦ, ἐξ 128 ἐτῶν ἀποτελουμένη, οὐδεμίαν ἐν τῇ χρήσει παρέχει δυσκολίαν πρὸς εὗρεσιν τῶν κοινῶν καὶ τῶν δισέκτων ἐτῶν.

Ἐπειδὴ δὲ παντὸς ἡμερολογίου ἀναπόσπαστον μέρος τυγχάνουσι καὶ οἱ πασχάλιοι πίνακες, κατεσκευάσαμεν αὐτοὺς καὶ κατὰ τὸ ἰουλιακὸν καὶ κατὰ τὸ γρηγοριακὸν καὶ κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον μετὰ μεγάλης λεπτομερείας καὶ σαφηνείας ἀναπτύξαντες τὰς περὶ ἐπακτῶν καὶ νομικοῦ πάσχα θεωρίας ἐκάστου ἡμερολογίου.

Ὅθεν ἐκδιδόντες τύποις, παρακαλοῦμεν τοὺς εἰδικοὺς
καὶ εἰδήμονας περὶ τὰ τοιαῦτα, ὅπως ἐξενέγκωσι τὰς αὐ-
στηροτέρας αὐτῶν κρίσεις ἐπὶ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ταύτης.

Ἐγγραφον ἐν Κων]πόλει τὴν 21 Ἰουνίου 1918

Ἀρχιμανδρίτης Παγκράτιος
Βατοπαιδινός

ΒΡΑΧΕΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ ἀξία καὶ ἡ ἐκτίμησις παντὸς συγγράμματος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀπλότητος καὶ σαφήνειας αὐτοῦ, προσεπαθήσαμεν ἐν τῷ ἔργῳ ἡμῶν τούτῳ νὰ ἀποφύγωμεν τοὺς περιπλόκους ὑπολογισμοὺς τῶν ἀκαταλήπτων ἀλγεβρικῶν τύπων, παρατάσσοντες τὰς θεωρίας κατὰ τὸν μηχανισμόν τῶν τριῶν ἡμερολογίων, ἰουλιακοῦ, γρηγοριακοῦ καὶ ἐλληνικοῦ, δι' ἀπλουστάτων ἀριθμητικῶν πράξεων οὕτως, ὥστε ἡ ἐργασία ἡμῶν ἀποβαίνει εὐνόητος καὶ καταληπτὴ τοῖς πᾶσι καὶ ἰδίᾳ τῇ σεπτῇ χορείᾳ τῶν ἱεραρχῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐξ ὧν κυρίως ἐξαρτᾶται ἡ μεταρρύθμισις τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου.

Καὶ ὁ ἀείμνηστος Ἀνδρέας Σπαθάρης πρὸ τεσσαρακονταετίας (1880) ἐξέδωκε τύποις τὸ Πασχάλιον, δι' οὗ ἡδύνατο ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ διορθώσῃ τὰς ἐπακτὰς αὐτῆς πρὸς θεραπείαν τῶν ἀνωμαλιῶν, αἵτινες συχνότατα γίνονται ἐν τῇ μηνολογίᾳ τοῦ ἀγίου πάσχα (ὄρα § 33), ἀλλὰ πρὸς κατανόησιν αὐτοῦ ἀπαιτοῦνται ἱκαναὶ ἀλγεβρικαὶ γνώσεις, καὶ μὴ ὅν οὕτω βατὸν τοῖς πᾶσιν, ἔμεινεν ἀπαρατήρητον καὶ ἀχρησιμοποίητον τὸ πασχάλιον. Τὸ δὲ ἔργον ἡμῶν, ἀπηλλαγμένον ὅν μαθηματικῶν δυσκολιῶν, καὶ ὁ μόνος τὰς τέσσαρας ἀριθμητικὰς πράξεις, πρόσθεσιν, ἀφαίρεσιν, πολλαπλασιασμόν καὶ διαίρεσιν, γινώσκων, δύναται κάλλιστα ἐννοῶν νὰ παρακολουθήσῃ καὶ νὰ σχηματίσῃ σαφῇ καὶ καθαρὰν ἰδέαν καὶ γνώμην περὶ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ ἐλαττωμάτων ἐκάστου τῶν τριῶν ἡμερολογίων, ἀποφαινόμενος ὠρισμένως περὶ αὐτῶν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι.

Ἐκτὸς τῶν ἐν χρήσει ἡμερολογίων, ἰουλιακοῦ καὶ γρηγοριακοῦ, ὑπάρχει καὶ τὸ περσικὸν ἡμερολόγιον, ὅπερ ἐστὶν ἀκριβέστερον καὶ ἀπλούστερον ἅμα τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου, διότι ἡ περίοδος αὐτοῦ συνίσταται ἐκ 33 ἐτῶν, ἐξ ὧν τὰ 25 εἰσὶ κοινὰ καὶ τὰ 8 δίσεκτα (§ 10), καὶ τὸ μέσον μῆκος τοῦ ἔτους αὐτοῦ, ἀποτελούμενον ἐκ

$$\frac{365 \times 25 + 366 \times 8}{33} = 365,24242424 \dots \dots \text{ἡμερῶν,}$$

ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ πλέον ἡμέρας ἐν διαστήματι 4460 ἐτῶν· ἀλλὰ τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο, προταθὲν καὶ μὴ γενόμενον δεκτὸν ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ ιγ', ἀγνωστον δὲ ὄν καὶ εἰς ἡμᾶς, δὲν θεωροῦμεν ἄξιον ἰδιαίτερας μνείας καὶ συνεξετάσεως αὐτοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν, καθόσον, λελανθασμένον καὶ τοῦτο ὄν, δὲν δύναται νὰ γένηται δεκτὸν ὑφ' ἡμῶν, ἀσυγκρίτως ἀκριβεστέρου ὄντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου.

Ὡς μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8) ἐλάβομεν 365,2422 ἡμέρας καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ μῆκος τοῦτο λέγομεν, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον (§ 20) ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ ἑλαττον ἡμέρας ἐν διαστήματι 80 χιλιάδων ἐτῶν. Ἐὰν ὅμως τὸ μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους ᾗνε ἴσον πρὸς 365,24218708 ἡμέρας, ὡς ἐκδέχεται καὶ ὁ σεβαστὸς διδάσκαλος ἡμῶν κ. Γεώργιος Α. Λιανόπουλος, τότε τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον ἀποβαίνει ἔτι ἀκριβέστερον καὶ οἶονεὶ καταντᾶ ἡμερολόγιον αἰώνιον, διότι μόνον μετὰ 2380952 ἐτῶν ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ πλέον ἡμέρας. Ἀλλ' εἴτε τὸ πρῶτον 365,2422 ἡμέρας, εἴτε τὸ δεύτερον 365,24218708 ἡμέρας λάβωμεν ὡς μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους, πάλιν τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον ἐστὶν ἀκριβέστατον, καὶ οὐδεμία περὶ τούτου ὑπάρχει ἀμφιβολία, διότι μόνον οἱ ἀριθμοὶ δὲν ψεύδονται ἐπὶ τῆς γῆς.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

§ 1. Ὅρισμός ἡμερολογίου.

Ἡμερολόγιον καλεῖται ὀρισμένον χρονικὸν διάστημα, ὡς μονὰς λαμβανόμενον καὶ χρησιμεύον πρὸς κατὰ-μέτρησιν τοῦ χρόνου.

§ 2. Φυσικαὶ μονάδες τοῦ χρόνου.

Φυσικαὶ μονάδες τοῦ χρόνου εἰσὶν αἱ ἐξῆς: α'. τὸ ἡμερονύκτιον, β'. ἡ ἐβδομάς, γ'. ὁ σεληνιακὸς μῆν, δ'. τὸ σεληνιακὸν ἔτος, ε'. τὸ τροπικὸν ἔτος, καὶ ς'. τὸ ἀστρικὸν ἔτος.

§ 3. Πλαστὰι μονάδες τοῦ χρόνου.

Πλαστὰι μονάδες τοῦ χρόνου εἰσὶν αἱ ἐξῆς: α'. τὸ δεύτερον λεπτόν, β'. τὸ πρῶτον λεπτόν, γ'. ἡ ὥρα τῆς ἡμέρας, δ'. ὁ κοινὸς μῆν καὶ ε'. τὸ πολιτικὸν ἔτος.

§ 4. Ἡμερονύκτιον.

Ἡμερονύκτιον καλεῖται ὁ μεταξὺ δύο διαδοχικῶν ἀνατολῶν ἢ δύσεων τοῦ ἡλίου περιλαμβανόμενος χρόνος, οὗ

τὸ μὲν ἡμισυ, φωτεινὸν ὄν, καλεῖται ἡμέρα, καὶ τὸ ἕτερον ἡμισυ, σκοτεινὸν ὄν, καλεῖται νύξ. Γενικῶς ὁμως τὸ ἡμερονύκτιον καλεῖται ἡμέρα.

Ἡ ἡμέρα θρησκευτικῶς μὲν ἄρχεται ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου καὶ λήγει εἰς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τῆς ἐπομένης ἡμέρας· πολιτικῶς δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῆς δωδεκάτης ὥρας τοῦ μεσονυκτίου καὶ λήγει εἰς τὴν δωδεκάτην ὥραν τοῦ ἐπομένου μεσονυκτίου· ἀστρονομικῶς δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῆς δωδεκάτης ὥρας τῆς μεσημβρίας, καὶ λήγει τὴν δωδεκάτην ὥραν τῆς ἐπομένης μεσημβρίας.

Ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐκ συμφώνου καὶ κατὰ συνθήκην ἀποτελεῖται ἐξ 24 ὥρων, μεγάλην πρακτικὴν ὠφέλειαν καὶ οἰκονομίαν χρόνου θὰ παρείχε τοῖς ἀνθρώποις ἡ κατασκευὴ ὠρολογίων, σημειούντων τὰς ὥρας κατὰ σειρὰν ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 24, διότι θὰ ἀπῆλλασσεν οὕτως αὐτοὺς τῆς διακρίσεως τῶν ὥρων εἰς πρὸ καὶ μετὰ μεσημβρίαν.

Τοιοῦτο μέγα καὶ παλαιὸν ὠρολόγιον εὑρηται ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων, δεικνύον καὶ σημαῖνον τὰς ὥρας κατὰ σειρὰν ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 24.

§ 5. Ἑβδομάς.

Ἑβδομάς καλεῖται μέρος χρόνου, ἀποτελούμενον ἐξ ἑπτὰ ἡμερῶν, γνωστῶν ὑπὸ τὰ ὀνόματα, κυριακή, δευτέρα, τρίτη, τετάρτη, πέμπτη, παρασκευὴ καὶ σάββατον, καὶ ἐπαναλαμβανόμενων ἐκ περιτροπῆς ἐπ' ἅπειρον.

Τὴν σύστασιν τῆς ἑβδομαδιαίας χρονικῆς περιόδου ἠθέλησάν τινες νὰ στηρίξωσιν ἐπὶ τῶν φάσεων τῆς σελήνης, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη, μὴ ἐξηγοῦσα τὸ καθολικὸν φαινόμενον τῆς ἑβδομάδος, ἐστὶν ἀπαράδεκτος· διότι ἡ χρῆ-

σις τῆς ἑβδομάδος, οὕσα παγκόσμιος παρὰ πᾶσι τοῖς πολιτισμένοις καὶ ἀγρίοις λαοῖς, μαρτυρεῖ ὅτι ἡ χρονικὴ τῆς ἑβδομάδος περίοδος συνεστήθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Θεοῦ, καὶ κατὰ διαδοχὴν διατηρεῖται παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις πρὸς ἀνάπausιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἔργων τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ· (Γεν. β'. 2—3).

§ 6. Σεληνιακὸς μῆν.

Σεληνιακὸς μῆν καλεῖται ὁ μεταξὺ δύο διαδοχικῶν νουμηνιῶν παρεμβαλλόμενος χρόνος, οὗ τὸ μέσον μῆκος ἰσοῦται πρὸς

29,5305881 ἡμ.

ἡ 29 ἡμ. 12 ὥρ., 44' λ. 2'', 81184 λ.

§ 7. Σεληνιακὸν ἔτος.

Σεληνιακὸν ἔτος καλεῖται χρονικὸν διάστημα ἐκ 12 σεληνιακῶν μηνῶν ἀποτελούμενον καὶ περιλαμβάνον

354,3670572 ἡμ.

ἡ 354 ἡμ. 8 ὥρ. 48' λ. 33'', 742 λ.

Τοῦ μὲν σεληνιακοῦ μηνὸς ποιοῦνται χρῆσιν πάντες οἱ χριστιανοί, τοῦ δὲ σεληνιακοῦ ἔτους ποιοῦνται χρῆσιν οἱ μουσουλμάνοι καὶ οἱ ἰσραηλῖται πρὸς προσδιορισμὸν τῆς μηνολογίας τῶν κινητῶν ἑορτῶν αὐτῶν.

§ 8. Τροπικὸν ἔτος.

Τροπικὸν ἔτος καλεῖται ὁ μεταξὺ δύο διαδοχικῶν ἰσημεριῶν τοῦ ἔαρος παρεμβαλλόμενος χρόνος, οὗ τὸ μῆκος κατὰ μὲν τὸν Laland 1792, συγκρίναντα ἰσημερίας τῆς ἐ-

ποχῆς αὐτοῦ μετὰ ἰσημεριῶν, παρατηρηθείσων ὑπὸ τοῦ Ἰππάρχου 160 π. Χ. (§ 12, γ'), ἰσοῦται πρὸς

365,24222222 ἡμ.

ἡ 365 ἡμ. 5 ὥρ. 48' λ. 48" λ.

Tables de logarithmes J. Dupuis σελ. 201.

Κατὰ δὲ τὸν ἀμερικανὸν ἀστρονόμον Newcomb τὸ μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους μετὰ τοῦ ἔτος 1900 ἰσοῦται πρὸς

365,24219879 — 0,00000614t ἡμ.

ἡ 365,24219879 — 0,0000000614τ ἡμ.

τοῦ μὲν t δηλοῦντος τοὺς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 καὶ ἐξῆς παρελθόντας αἰῶνας, τοῦ δὲ τ δηλοῦντος τὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 καὶ ἐξῆς παρελθόντα ἔτη.

Τὸ μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους μὴ ὄν σταθερόν, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 καὶ ἐξῆς ἐλαττοῦται κατὰ 0,0000000614 ἡμέρας ἀνὰ πᾶν ἔτος· τὴν ἐλάττωσιν δὲ ταύτην θὰ διαδεχθῇ αὐξησις καὶ ταύτην πάλιν ἐλάττωσις καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὡστε τὸ μὲν μέγιστον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους θεωρεῖται ἴσον πρὸς

365,24255331

τὸ δὲ ἐλάχιστον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους θεωρεῖται ἴσον, πρὸς

365,24184669

Διὰ ταῦτα κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην τῶν ἀστρονόμων τὸ μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους θεωρεῖται ἴσον πρὸς

365,2422 ἡμ.

ἡ 365 ἡμ. 5 ὥρ. 48' λ. 46",08 λ.

Connaissance de temps. Paris 1916 σελ. 713.

Τοῦτο τὸ μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους λαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ παρόντος ἡμερολογίου, ὅπερ πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων ἡμερολογίων, ἰουλιακοῦ καὶ γρηγοριακοῦ, καλοῦμεν ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον.

§ 9. Ἀστροικὸν ἔτος.

Ἀστροικὸν ἔτος καλεῖται ὁ μεταξὺ δύο ἐνιαυσίων ἐπι-
τολῶν τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων παρεμβαλλόμενος χρόνος, οὗ
τὸ μῆκος ἰσοῦται πρὸς 365,25638 ἡμ.

ἢ 365 ἡμ. 6 ὥρ. 9' λ. 11" λ.

§ 10. Πολιτικὸν ἔτος.

Πολιτικὸν ἔτος καλεῖται χρονικὸν διάστημα ἐκ συμφώ-
νου καὶ κατὰ συνθήκην ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διὰ τὰς
ἀνάγκας αὐτῶν λαμβανόμενον, οὗ τὸ μῆκος ἰσοῦται ὅτε
μὲν 365 ἡμέραις, ὅτε δὲ 366 ἡμέραις.

Τὰ μὲν ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενα ἔτη καλοῦνται
κοινά, τὰ δὲ ἐκ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενα ἔτη καλοῦνται
δίσεκτα. Πᾶν ἔτος, διαιρούμενον ἀκριβῶς διὰ 4, ἐστὶ
δίσεκτον.

§ 11. Μῆν, ὥρα, λεπτά.

Μῆν καλεῖται τὸ 12ον χρονικὸν μέρος τοῦ πολιτικοῦ
ἔτους καὶ περιλαμβάνει ὅτε μὲν 30 ὅτε δὲ 31 ἡμέρας.
Ὡρα καλεῖται τὸ 24ον χρονικὸν μέρος τοῦ ἡμερονυκτίου·
πρῶτον δὲ λεπτὸν καλεῖται τὸ 60ὸν μέρος τῆς ὥρας, καὶ
δεύτερον λεπτὸν καλεῖται τὸ 60ὸν μέρος τοῦ πρώτου λεπτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

§ 12. Κατασκευὴ ἡμερολογίου.

Κατασκευὴ ἡμερολογίου καλεῖται ἡ ἐξίσωσις τοῦ χρό-
νου τοῦ πολιτικοῦ ἔτους μετὰ τοῦ τροπικοῦ οὕτως, ὥστε

ἐκάστη μηνολογία νὰ ἀντιστοιχῇ πάντοτε εἰς ὠρισμένην θέσιν τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς φαινομένης τροχιᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐκάστη θέσις τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς φαινομένης τροχιᾶς αὐτοῦ νὰ ἀντιστοιχῇ πάντοτε εἰς ὠρισμένην μηνολογίαν.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ τροπικὸν ἔτος (§ 8) δὲν ἀποτελεῖται ἐξ ἀκεραίου ἀριθμοῦ ἡμερῶν, τὸ δὲ πολιτικὸν ἔτος δὲν δύναται νὰ μὴ περιέχῃ ἀκέραιον ἀριθμὸν ἡμερῶν, ἡ κατασκευὴ ἡμερολογίου ἀπαιτεῖ κατ' ἀνάγκην τὴν σύστασιν περιόδου ἐτῶν, ὧν τὸ ἄθροισμα τῶν ἡμερῶν, διαιρούμενον διὰ τῶν ἐτῶν τῆς περιόδου, νὰ παρέχῃ πηλίκον ἴσον τῷ μήκει τοῦ τροπικοῦ ἔτους.

Τὸ ζήτημα τῆς κατασκευῆς ἀκριβοῦς ἡμερολογίου πολὺ ἀπησχόλησε καὶ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας τε καὶ ρωμαίους καὶ ἄλλους, οἵτινες μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειας αὐτῶν δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐξισώσωσι τὸν χρόνον τοῦ πολιτικοῦ ἔτους μετὰ τοῦ τροπικοῦ ἔτους, τὰ δὲ ὑπ' αὐτῶν ἐκπονηθέντα ἡμερολόγια οὐ μόνον περίπλοκα καὶ δύσχρηστα ἦσαν, ἀλλὰ καὶ ἐσφαλμένα ἀπεδείχθησαν, καὶ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι· διότι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους δὲν ἦτο ἐπακριβῶς γνωστὸν τὸ μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους, καὶ ὥς ἐκ τούτου τὸ μικρὸν καὶ ἀνεπαίσθητον ἐπὶ πλεόν ἢ ἐπὶ ἑλαττον λάθος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων ἐνεφανίζετο μέγα, διότι τοῦ χρόνου ὄντος ἀπείρου, καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐν τῷ ἀπείρῳ γίνεται ἄπειρον.

Ἐπιφανέστεροι ἐκ τῶν ἀρχαίων, περὶ τὴν κατασκευὴν ἡμερολογίου ἀσχοληθέντες, εἰσὶν οἱ ἐξῆς·

α'.) Ὁ ρωμαῖος Πομπήλιος Νουμάς, ὅστις τὸ 470 π. Χ. κατεσκεύασεν ἡμερολόγιον, συστήσας περίοδον ἐξ 24 ἐτῶν, ὧν τὰ ἡμίση ἦσαν δωδεκάμηνα, καὶ τὰ ἄλλα ἡμίση τριακαιδεκάμηνα. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Νουμά,

ὃν μᾶλλον σεληνιακόν, ἦν μὲν λίαν ἀνωμάλως συγκεκρο-
τημένον, ἐδίδου ὅμως εἰς τὸ πολιτικὸν ἔτος μῆκος 365
ἡμερῶν καὶ 6 ὥρων.

β'.) Ὁ ἀθηναῖος γεωμέτρης Μέτων, ὅστις ὑποτιθέ-
μενος, ὅτι 19 ἡλιακὰ ἔτη ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 235 σελη-
νιακοὺς μῆνας, τὸ 430 π. Χ. κατεσκεύασεν ἡμερολόγιον,
ὅπερ, θεωρηθὲν ὡς σπουδαία ἀνακάλυψις, πρὸς τιμὴν
αὐτοῦ ὠνομάσθη χρυσοῦς ἀριθμός. Tables de logarithmes
J. Depuis σελ. 202, καὶ ἐννεακαίδεκαετηρὶς τοῦ Μέ-
τωνος, ἥς ἔτι καὶ νῦν ποιοῦμεθα χρῆσιν οἱ πασχαλιο-
γράφοι.

Ὁ Μέτων ἐνόμισεν ὅτι 19 ἡλιακὰ ἔτη περιλαμβάνου-
σιν 6940 ἡμέρας καὶ τὸ μῆκος τοῦ μὲν σεληνιακοῦ μη-
νὸς ἀποτελούμενον ἐξ 29,5319148936 ἡμ.
τοῦ δὲ ἡλιακοῦ ἔτους ἐκ 365,2631578947 ἡμ.
ἄλλ' ἀμφοτέρω εἰσι λελανθασμένα, διότι 235 σεληνιακοὶ
μῆνες (§ 6) περιλαμβάνουσιν

6939,6882035 ἡμ.

καὶ 19 ἔτη τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8)
περιλαμβάνουσιν 6939,6018 ἡμ.

ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι ἡ λήξις τοῦ 19ου τροπικοῦ ἔτους προη-
γείται τῆς λήξεως τοῦ 235ου σεληνιακοῦ μηνὸς κατὰ

0,0864035 ἡμ.

καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν δια-
στήματι 219,8984994820 ἔτων.

Ὡστε ἡ ἐννεακαίδεκαετηρὶς οὐκ ἔστιν ἀκριβής, ὡς
ἐνόμισεν ὁ Μέτων.

γ'.) Ὁ ἐκ Βιθυνίας Ἱππαρχος, ὅστις τὸ 160 π. Χ.
κατεσκεύασεν ἡμερολόγιον, συστήσας περίοδον ἐκ 304
ἔτων, ὑποτιθέμενος ὅτι τὰ 304 ἔτη περιλαμβάνουσιν ἀκρι-

βῶς 3760 σεληνιακοὺς μῆνας. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Ἰπ-
πάρχου διδὸν εἰς τὸ ἔτος μῆκος

365 ἡμ. 5 ὥρ. 55' λ. 19" λ.

ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ πλέον ἡμέρας ἐν διαστήματι
219,9 ἔτων.

δ'. Ἀλλ' ἐπισημότερος πάντων ὑπῆρξεν ὁ αὐτοκρά-
τωρ τῆς Ρώμης Ἰούλιος Καῖσαρ, οὗ τὸ ἡμερολόγιον ἐκ τοῦ
ὀνόματος αὐτοῦ ἰουλιακὸν κληθέν, ἐπὶ 16 καὶ πλέον αἰῶνας
ἦν ἐν παγκοσμίῳ χρήσει, ἀποτελοῦν καὶ σήμερον τὴν βά-
σιν τοῦ γρηγοριακοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου.

§ 13. Ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ φροντὶς τοῦ διατάττειν καὶ κανονίζειν τὰς ἡμέρας
τοῦ ἔτους τοῦ ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου ἦν ἐμπεπιστευμένη
τοῖς ἱερεῦσι τῆς Ρώμης, οἵτινες ὅτε μὲν ἐξ ἀγνοίας, ὅτε δὲ
καὶ ἐπίτηδες παρεμβάλλοντες πλείονας ἢ ὀλιγωτέρας ἡμέ-
ρας, διέφθειραν τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Νουμᾶ οὕτως, ὥστε,
ὅτε ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐγένετο *pondifex maximus*, εὔρε τὸ
ἡμερολόγιον ἐν μεγάλῃ συγχύσει καὶ ἀνωμαλίᾳ, καὶ πρὸς
θεραπείαν αὐτοῦ τὸ 46 ἔτος π. Χ. προσεκάλεσεν ἐν Ρώμῃ
τὸν διάσημον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνα ἀστρονόμον Σωσι-
γένη, καὶ τῇ ὑποδείξει καὶ βοηθείᾳ αὐτοῦ διώρθωσε τὸ ἡ-
μερολόγιον, συστήσας περίοδον ἐκ 4 ἔτων, ὧν
τὰ 3 ἀπετελοῦντο ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ ἐκαλοῦντο **ἔτη κοι-
νὰ**, *anni communī* καὶ
τὸ 1 ἀπετελεῖτο ἐκ 366 ἡμερῶν καὶ ἐκαλεῖτο **ἔτος δίσε-
κτον** *annus bissextilis*.

Πρὸς ἐπαναγωγὴν δὲ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους εἰς τὸ χει-
μερινὸν ἡλιοστάσιον, 9 Δεκεμβρίου, κατεσκεύασεν ἓνα ἐ-
νιαυτὸν ἐκ 445 ἡμερῶν, καὶ τὸ ἔτος ἐκείνο 708 ἀπὸ κτί-

σεως Ρώμης ἐκλήθη ἔτος συγχύσεως, annus confusionis.

Τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον ἦν εἰς κοινὴν χρῆσιν ἐν πάσῃ τῇ Εὐρώπῃ μέχρι τοῦ ἔτους 1582, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ἐκείνης μέχρι σήμερον ποιοῦνται χρῆσιν αὐτοῦ ἡ ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ οἱ ὀρθόδοξοι λαοί.

Καίτοι τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον ἦν εἰς κοινὴν χρῆσιν, ἐν τούτοις ἡ ἀρχὴ τῆς χρονολογίας παρήλλασσε· διότι οἱ μὲν ρωμαῖοι ἡρίθμουν τὰ ἔτη ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, 754 π. Χ. οἱ δὲ Ἕλληνες ἀπὸ συστάσεως τῶν Ὀλυμπιάδων 776 π. Χ. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἀπὸ κτίσεως κόσμου 5508 π. Χ. καὶ ἄλλοι ἄλλως.

§ 14. Ἡ χριστιανικὴ χρονολογία.

Ἡ χριστιανικὴ χρονολογία εἰσήχθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ Βικτορίου ἢ Βικτορίνου τοῦ Ἀκουΐτιανοῦ περὶ τὸ 455 ἔτος, ὅστις ὡς ἀρχὴν τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας ἐτίθει τὸ ἔτος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Περὶ δὲ τὸ 530 ἔτος μοναχός τις Διονύσιος Ὁ ξύγονος, ὅστις ἐκ μετριοφροσύνης μικρὸν ἑαυτὸν ἀπεκάλει, ἐκ τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου πόντου ὁρμώμενος, καὶ ἡγούμενος ὢν μονῆς τινος ἐν Ρώμῃ, μετέθηκε τὴν ἀρχὴν τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς ἀναστάσεως εἰς τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου. Ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς ὅμως αὐτοῦ ὑπέπεσεν εἰς λάθος μιᾶς Ὀλυμπιάδος, διότι τίθησι τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου κατὰ 4 ἔτη βραδύτερον, καὶ ἐντεῦθεν ἡ χρονολογικὴ ἀσυμφωνία πρὸς τὴν ἱστορικὴν διήγησιν τῶν ἱερῶν εὐαγγελιστῶν. Ἡμεῖς δὲ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν σήμερον ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως χρονολογίαν οὐχὶ 1918 ἀλλὰ 1922.

Ἡ ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ χρονολογία, ἣτις

Ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον

καὶ διονυσιακὴ χρονολογία καλεῖται, μόλις κατὰ τὸν ἡ'. αἰῶνα ἐτέθη εἰς κοινὴν χρῆσιν πάντων τῶν χριστιανῶν, ἐκτὸς τῶν ρώσων, οἵτινες χρώμενοι πρὶν τῇ ἀπὸ κτίσεως κόσμου χρονολογίᾳ, μόλις ἐπὶ Πέτρου τοῦ μεγάλου 1725 παρεδέχθησαν τὴν χριστιανικὴν χρονολογίαν.

§ 15. Λελανθασμένον τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

Ὅτι τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Ἰππάρχου (§ 12, γ'.) ἦν ἀκρίβesterον τοῦ ρωμαϊκοῦ ἐγίνωσκε βεβαίως ὁ ἀστρονόμος Σωσιγένης (§ 13), ἀλλ' εἰς τὴν ἀπλότητα καὶ εὐκολίαν τῆς χρήσεως ἀπιδὼν, παρεδέχθη τὸ μῆκος τοῦ ἔτους τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Νουμά, κατ' ἄλλους δὲ τὸ μῆκος τοῦ ἔτους τοῦ ἀλεξανδρινοῦ ἡμερολογίου. Διὰ ταῦτα τὸ μῆκος τοῦ ἔτους τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου ἐκ

365 ἡμερῶν καὶ 6 ὥρῶν

ἀποτελούμενον, ὃν μείζον τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8), παρέχει λάθος, ὅπερ ἐν ἐνὶ μὲν ἔτει ἰσοῦται τῇ διαφορᾷ

$$365,25 - 365,2422 = 0,0078 = 11' \lambda. 13'',92 \lambda.$$

ἥτις καὶ μετέμπτωδις καλεῖται, ἐν ἔτεσι δὲ

$$128,205128205128$$

ἰσοῦται πρὸς μίαν ἡμέραν.

Ὅτι τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον παρείχε λάθος, ὅπερ ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων ἡῤῥξανε, πρῶτος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ιδ'. αἰῶνος παρετήρησε Νικηφόρος ὁ Γρηγοράς, ὅστις καὶ προέτεινε τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ τῷ γέροντι διόρθωσιν, ἣν παρεδέξατο μὲν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἀνέβαλε τὴν ἐφαρμογὴν διὰ τὸν φόβον τῆς τῶν ἀπλουστέρων συγχύσεως.

Ἐπίσης καὶ ἡ ἐν Τριδέντῳ σύνοδος τὸ 1453 ἀπεφάσι-

σε μὲν τὴν διόρθωσιν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὐτῆς δὲν ἐξετελέσθη ἐλλείψει καταλλήλου παρεμβολῆς.

§ 16. Ἰσημερία.

Συνεπεία τῆς μετεμπτώσεως ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος, ὀπισθοβατικὴν ἐπὶ τῶν μηνολογιῶν ἔχουσα κίνησιν, μετετοπίσθη ἐκ τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς θέσεως, ἢ μᾶλλον αἱ μηνολογίαι ἀπεμακρύνθησαν τῆς ἰσημερίας· διότι κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ Ὁθεὺς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος ἐγένετο τὴν 6 Μαΐου· κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος ἐγένετο τὴν 24 Μαΐου· κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ συνεκροτήθη ἡ α'. ἐν Νικαίᾳ οἰκουμένη συνόδος 325, ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος ἐγένετο τὴν 21 Μαρτίου· ἐν δὲ τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος γίνεται τὴν 9 Μαρτίου. Ἐὰν δὲ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον μείνῃ, ὥς ἔχει, ἀδιόρθωτον, ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος θὰ διανύσῃ ὁλόκληρον τὸν κύκλον τοῦ ἔτους, καὶ θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν 9 Μαρτίου, ἢ μᾶλλον οἱ 12 μῆνες τοῦ ἔτους θὰ διέλθωσιν ἐκ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας καὶ θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν σημερινὴν θέσιν αὐτῶν μετὰ παρέλευσιν 46826 ἐτῶν.

§ 17. Γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Ἐκεῖνο, ὅπερ οὔτε ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ἐτόλμησε νὰ πράξῃ, οὔτε ἡ ἐν Τριδέντῳ συνόδος ἠδυνήθη νὰ ἐκτελέσῃ, κατάρθωσεν ὁ ἰσχυρὰν θέλησιν ἔχων Πάπας Γρηγόριος ὁ ιγ', ὅστις ἀποφασίσας τὴν διόρθωσιν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, τὸ ἔτος 1577 προσκαλεσάμενος ἐν Ρώμῃ πολλοὺς σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας, ἐν οἷς διεκρίνοντο ὁ ἐκ Τολήτου ἱερεὺς Σιακόνιος, ὁ ἐκ Βαμβέργης ἱησουΐτης Χρι-

στοφόρος Κλαύσιος, καὶ ὁ ἐκ Βερώνης ἱατρὸς καὶ βαθὺς μαθηματικὸς Ἀλουΐσιος Λιλί, ἐπέταξεν αὐτοῖς δι' ἀδράως ἀμοιβῆς τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου.

Ἐπὶ τετραετίαν ἐργασθέντες οὗτοι, τὸ 1581 ὑπέβαλον τὰς πράξεις αὐτῶν εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἀγιότητα, ἣτις ἀπέστειλεν αὐτὰς εἰς τοὺς καθολικοὺς ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς καὶ εἰς πανεπιστήμιά τινα πρὸς ἐπιθεώρησιν. Λαβὼν δὲ ὁμόφωνον παρὰ πάντων ἐπιδοκιμασίαν, τὴν 24 Φεβρουαρίου 1582 ἐξέδωκε βούλλαν, δι' ἣς κατηργεῖτο τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ εἰσήγετο ἐν χρήσει τὸ νέον, τὸ καὶ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπικληθέν.

Πρὸς ἐπαναγωγὴν μὲν τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21 Μαρτίου Γρηγόριος ὁ ιγ' διέταξεν, ἵνα ἡ ἐπιούσα τῆς 4 Ὀκτωβρίου 1582 κληθῇ 15 Ὀκτωβρίου, πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τοῦ αὐτοῦ λάθους ἐν τῷ μέλλοντι ὥρισεν, ἵνα ἐκ τῶν ἐπαιωνίων ἐτῶν λογίζωνται ὡς δίσεκτα (§10) μόνον ἐκεῖνα, ὧν ὁ ἀριθμὸς διαιρεῖται ἀκριβῶς διὰ τοῦ 400. Ἐπαιώνια ἔτη καλοῦνται ἐκεῖνα, ὧν ὁ ἀριθμὸς λήγει εἰς δύο τοῦλάχιστον μηδενικά.

§ 18. Τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ οἱ διαμαρτυρόμενοι.

Τὸ οὕτω διορθωθὲν γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον εἰσήχθη εἰς πάσας τὰς καθολικὰς ἐπαρχίας. Μόνοι οἱ διαμαρτυρόμενοι ἠρνήθησαν νὰ ἀποδεχθῶσιν αὐτό, ὡς ἐκ τοῦ Πάπα προκύψαν, καὶ ἐξηκολούθησαν ἔχοντες ἐν χρήσει τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον μέχρι τοῦ ἔτους 1669, ὁπότε ἀποφασίσαντες καὶ αὐτοὶ ἵνα εἰσαγάγωσι νέον ἡμερολόγιον, ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον διωρθωμένον» ἀνέθηκαν εἰς τὸν ἐν Ἰένῃ καθηγητὴν τῶν μα-

θηματικῶν Βείγγελον τὴν διόρθωσιν, ὅστις καὶ διώρθωσεν αὐτό. Κατορθώσας δὲ ἐπὶ τῇ βάσει ἀστρονομικῶν ἐπὶ τῆς σελήνης ὑπολογισμῶν, ἵνα προσδιορίσῃ τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα, ἀπέδειξεν ἥττον πρὸς τοῦτο ἀκριβὲς τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Πρὸς ἐπαναγωγὴν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21 Μαρτίου, ἐκ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1700, ὅτε ἔμελλεν, ἵνα εἰσαχθῇ παρὰ πᾶσι τοῖς διαμαρτυρομένοις τὸ νέον διωρθωμένον ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον, ἀφηρέθησαν 11 ἡμέραι οὕτως, ὥστε ἡ ἐπιούσα τῆς 18 Φεβρουαρίου 1700 ἐκλήθη πρώτη Μαρτίου.

Τὸ προτεσταντικὸν ἡμερολόγιον εἰσῆχθη ἀμέσως κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1700 εἰς πάσας τὰς προτεσταντικὰς ἐν Γερμανίᾳ ἐπαρχίας, εἰς τὴν Ὁλλανδίαν καὶ τὴν Δανιμαρκίαν, καὶ μετὰ ἐν ἔτος εἰς τὴν Ἑλβετίαν, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1752 καὶ 1753 εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σουηδίαν.

Κατὰ τὸ νέον αὐτῶν ἡμερολόγιον οἱ διαμαρτυρόμενοι τὸ 1724 καὶ 1744 ἐώρτασαν τὸ πάσχα 8 ἡμέρας ἐνωρίτερον τῶν καθολικῶν. Τὸ αὐτὸ δ' ἔμελλεν, ἵνα συμβῇ καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1778, ὁπότε ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκος ὁ β'. συμπαθῶν φαίνεται τοῖς καθολικοῖς, διέταξεν, ἵνα τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον γένηται δεκτὸν παρὰ πᾶσι τοῖς διαμαρτυρομένοις ὑπηκόοις αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ἐκείνης ἐπεκράτησε καὶ παρὰ τοῖς διαμαρτυρομένοις τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

§ 19. Λεγλανθασμένον τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ περίοδος τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου συνίσταται ἐκ 400 ἐτῶν, ὧν τὰ 303 κοινὰ ὄντα, ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενα, περιλαμβάνουσιν 110595 ἡμέρας, τὰ δὲ 97 δίσεκτα ὄντα, ἐκ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενα, περιλαμβάνουσιν 35502 ἡμέρας.

Τὸ ἄθροισμα τῶν ἡμερῶν τούτων $110595 + 35502 = 146097$, διαιρούμενον διὰ τοῦ 400, ἀριθμοῦ τῆς γρηγοριακῆς περιόδου, δίδωσι πηλίκον, ὅπερ δεικνύει τὸ μῆκος τοῦ γρηγοριακοῦ ἔτους, ἀποτελουμένου ἐκ

$$365,2425 = 365 \text{ ἡμ. } 5 \text{ ὥρ. } 49' \text{ λ. } 12'' \text{ λ.}$$

ἐξ οὗ φαίνεται, ὅτι τὸ μῆκος τοῦ ἔτους τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου, ὃν μεῖζον τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8), ὑποπίπτει εἰς λάθος, ὅπερ ἐν ἐνὶ μὲν ἔτει ἰσούται τῇ διαφορᾷ

$$365,2425 - 365,2422 = 0,0003 = 25'', 92 \text{ λ.}$$

ἐν διαστήματι δὲ 3333,3333 ἔτων

ἢ 3333 ἔτ. 121 ἡμ. 17 ὥρ. 56' λ. 15'' λ.

γίνεται ἴσον πρὸς μίαν ἡμέραν, καὶ τὸ λάθος τοῦτο αὐξάνει κατὰ μίαν ἡμέραν μετὰ πᾶσαν περίοδον 3333,3333 ἔτων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1582 ἡ μετέμπτωσις (§ 15) ἦν ἴση πρὸς

$$9 \text{ ἡμ. } 19 \text{ ὥρ. } 18' \text{ λ. } 38'' \text{ λ.}$$

καὶ ἐλήφθη ἴση πρὸς 10 ἡμέρας. Κατὰ τὸ ἔτος 1900 ἡ μετέμπτωσις ἦν ἴση πρὸς

$$12 \text{ ἡμ. } 6 \text{ ὥρ. } 50' \text{ λ. } 24'' \text{ λ.}$$

καὶ ἐλήφθη ἴση πρὸς 13 ἡμέρας. Ἡ μετέμπτωσις ἔσται ἴση 13 ἡμέραις κατὰ τὸ ἔτος

1911,6666

$$1991,6666$$

ἢ 1991 ἔτ. 31 ἡμ. 11 ὥρ. 52' λ. 30'' λ. π. μ.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἔτος 1900 ἡ μετέμπτωσις ἦν 12 ἡμερῶν, τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἔπρεπε γὰρ ληφθῆναι ὡς δίσεκτον καὶ εἰς τὸ προστεθῆναι μία ἡμέρα εἰς τὸ τέλος τῆς Φεβρουαρίου

ἀλλὰ τὸ ἔτος 1900, μὴ διαιρούμενον ἀκριβῶς διὰ τοῦ 400, ἀριθμοῦ τῆς γρηγοριακῆς περιόδου, ἐλήφθη ὡς κοινὸν ἔτος (§ 10), καὶ συνεπεία τούτου, μὴ προστεθείσης μιᾶς ἡμέρας εἰς τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου, ἡ ἔαρινή ἰσημερία, μετατοπισθεῖσα, ἀνῆλθεν ἀπὸ τῆς 21 εἰς τὴν 22 Μαρτίου, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν δύο ἡμερομηνιῶν.

Φεβρουαρ. Μαρτ. Ἰσημερία

1900 { 27, 28, 29. 1, 2. ... 20, 21^{*}, 22. ὀρθὴ ἡμερομ.
27, 28, 1. 2, 3... 21, 22^{*}, 23. ἐσφαλμ. »

ἀλλὰ συνεπεία τῆς μετεμπτώσεως τὸ λάθος τοῦτο θὰ διορθωθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ οὕτως, ὥστε κατὰ τὸ ἔτος 1991 ἡ ἰσημερία θὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τὴν 21 Μαρτίου.

§ 20. Κατασκευὴ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου.

Ἡ ἡμετέρα ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἣτις καὶ μόνη ἔχει ἐν χρήσει τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον, διότι καὶ ἡ νέα ρωσικὴ κυβέρνησις, κατὰ τὰς δηλώσεις τῶν ἐφημερίδων, παρεδέξατο τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον, θάττον, ἡ βρεῖδιον θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην, ἵνα διορθώσῃ αὐτό, διότι ἐκτὸς τῶν λόγων τῆς ἀπομονώσεως, ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων, συνεπεία τῆς ὀπισθοβατικῆς ἐπὶ τῶν μηνολογιῶν κινήσεως τῆς ἔαρινῆς ἰσημερίας (§ 16), θὰ ἐπιστῇ καιρὸς, καθ' ὃν τὸ μὲν ἅγιον Πάσχα θὰ τελῇ ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ τοῦ Νοεμβρίου, τὴν δὲ γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ ἐορτάζῃ ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ.

Διορθοῦσα ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον, ὀφείλει ἐν πρώτοις μὲν, ἵνα ἐπαναγάγῃ τὴν ἔαρινήν ἰσημερίαν ἀπὸ τῆς 9 εἰς τὴν 21 Μαρτίου, ἀφαιροῦσα ἀπὸ μηνὸς τινος, μὴ ἔχοντος ἐορτάς, 12 ἡμέρας· εἶτα δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ αὐτοῦ λάθους ἐν τῷ μέλλοντι συστήσῃ

περίοδον ἐτῶν τοιαύτην, ὥστε τὸ ἄθροισμα τῶν ἡμερῶν τῶν ἐτῶν αὐτῆς, διαιρούμενον διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐτῶν νὰ παρέχῃ πηλίκον ἴσον πρὸς τὸ μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8), ἢ ἐλάχιστα διαφέρουν αὐτοῦ.

Ἡ εὐρεσις τοιαύτης περιόδου ἐτῶν ἀπολύτου ἀκρίβειας καὶ ἀπλότητος ἅμα ἐστίν, ἂν μὴ ἀδύνατος, ἀλλὰ πολὺ δύσκολος καθ' ἡμᾶς· διότι, ἐὰν ἐπιδιώξωμεν τὴν ἀπολύτον ἀκρίβειαν, θὰ ἀπολέσωμεν τὴν ἀναγκαίαν ἀπλότητα, ἣτις ἐστὶν ἀπαραίτητος· καθόσον τὸ ἡμερολόγιον, μὴ ὄν κτῆμα ἐνὸς ἢ δύο προσώπων, ἀλλὰ παντὸς τοῦ λαοῦ, δέον ἵνα ᾖ καταληπτὸν καὶ προσιτὸν τοῖς πᾶσιν οὕτως, ὥστε καὶ ὁ ἀπλοϊκώτερος τῶν ἀνθρώπων νὰ εὕρισκῃ εὐκόλως, ἂν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἔτος ἐστὶ κοινὸν ἢ δίσεκτον (§ 10).

Ἡμεῖς σχετικῶς ἀκριβεστέραν καὶ ἀπλουστέραν ἅμα περίοδον θεωροῦμεν τὴν ἐξ 128 ἐτῶν ἀποτελουμένην, διότι ἐν διαστήματι 128 ἐτῶν, (§ 15), ἡ μετέμπτωσις γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν. Ὅθεν, ἐὰν συστήσωμεν περίοδον ἐξ 128 ἐτῶν, καὶ πᾶν ἔτος αὐτῆς, διαιρούμενον ἀκριβῶς διὰ 4, λαμβάνωμεν ὡς δίσεκτον, ἐκτὸς τοῦ τελευταίου 128ου, ὅπερ πάντοτε θὰ λαμβάνηται ὡς κοινὸν ἔτος ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενον, ἐπὶ 128 ἔτη θὰ ἔχωμεν 97 ἔτη κοινὰ ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενα, καὶ 31 ἔτη δίσεκτα, ἐκ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενα.

Ἐὰν τὸ ἄθροισμα τῶν ἡμερῶν τῶν ἐτῶν τούτων διαιρέσωμεν διὰ τοῦ 128, ἀριθμοῦ τῶν ἐτῶν τῆς περιόδου ἡμῶν, εὕρισκομεν πηλίκον ἐλάχιστα διαφέρουν τοῦ μέσου μῆκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους. Ὅθεν ἔχομεν·

$$\begin{array}{rcl} & 97 \times 365 = 35405 & \text{ἡμ.} \\ \text{καὶ} & 31 \times 366 = 11346 & \text{ἡμ.} \\ \text{καὶ} & \frac{35405 + 11346}{128} = \frac{46751}{128} = 365,2421875 & \text{ἡμ.} \end{array}$$

ὅπερ ἐστὶν ἔλασσον τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8), κατὰ τὴν διαφορὰν

$$365,2422 - 365,2421875 = 0,0000125 = 1'',08 \lambda.$$

Τὸ λάθος τοῦτο γίνεται ἴσον πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν διαστήματι 80000 ἔτων· ἀλλὰ πολιτικὸν ἔτος, ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ ἑλαττον ἡμέρας ἐν διαστήματι 80 χιλιάδων ἔτων, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔτος ἀπολύτου ἀκριβείας. Τὸ ἐκ τῆς διορθώσεως λοιπὸν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου προκύπτει ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον ἀποτελεῖται ἐκ

$$365 \text{ ἡμ. } 5 \text{ ὥρ. } 48' \lambda. \ 45'' \lambda.$$

Ἡ δὲ διαφορὰ, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου

$$365,2425 - 365,2421875 = 0,0003125$$

δεικνύει, ὅτι μετὰ πᾶσαν περίοδον 3200 ἔτων τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον θὰ ἀπομακρύνηται τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου κατὰ μίαν ἡμέραν οὕτως, ὥστε μετὰ 80 χιλιάδας ἔτων τὸ μὲν γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον θὰ προηγῇται τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας κατὰ 24 ἡμέρας, τὸ δὲ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ ἔπηται αὐτῆς κατὰ μίαν ἡμέραν· ἀλλὰς, λέξεσι μετὰ 80 χιλιάδας ἔτων θὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ ἡμερομηνίας μεταξὺ τῶν δύο ἡμερολογίων 25 ἡμερῶν.

§ 21. Καθορισμὸς τῶν δισέκτων ἔτων.

Ἐάν, (ὡς εἴρηται ἐν § 20), δι' ἀφαιρέσεως 12 ἡμερῶν ἐκ μηνός τινος, ἐπαναγάγωμεν σήμερον τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν εἰς τὴν 21 Μαρτίου, καὶ ἐξακολουθήσωμεν λαμβάνοντες πᾶν ἔτος, διὰ 4 διαιρούμενον, ὡς δίσεκτον μέχρι τοῦ ἔτους 1991, ἐπειδὴ ἡ μετέμπτωσις γίνεται ἴση πρὸς 13 ἡμέρας (§ 19), κατὰ τὸ ἔτος

$$1991,6666666666$$

(1)

τὸ ἔτος 1992, καίπερ ὃν δίσεκτον, ληφθήσεται ὡς ἔτος κοινόν (§ 10), μὴ προστιθεμένης ἡμέρας εἰς τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου, διότι ἡ μία ἡμέρα προστεθῇ ἤδη ἐκ τῆς μετεμπτώσεως (§ 15).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μετέμπτωση γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν διαστήματι

$$128,205128205128 \quad (2)$$

ἐὰν τὰ ἔτη ταῦτα (2) διπλασιάσωμεν καὶ προσθέσωμεν εἰς τὰ ἀνωτέρω ἔτη (1), ἔχομεν·

$$2248,07692307692 \quad (3)$$

Ἐὰν παραλείψωμεν πρὸς στιγμὴν τὸ δεκαδικὸν μέρος τῶν ἐτῶν τούτων (3), ὅπερ ἰσοῦται πρὸς 28 ἡμ. 2 ὥρ. 45' λ. 22" λ.,

καὶ λάβωμεν μόνον τὸν ἀκέραιον 2248, καθὼς καὶ μόνον τὸ ἀκέραιον μέρος τῶν ἐτῶν (2), διότι ἡ περίοδος ἡμῶν συνίσταται ἐξ 128 ἐτῶν

$$\text{ἐπειδὴ} \quad 2248 - 128 = 2120$$

$$\text{καὶ} \quad 2120 - 128 = 1992$$

συμπεραίνομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1992 καὶ ἐξῆς πᾶν ἔτος ὃν ἄθροισμα τοῦ ἀριθμοῦ 1992 καὶ πολλαπλασίου τινὸς τοῦ ἀριθμοῦ 128, καίπερ ὃν δίσεκτον, δεόν νὰ μὴ λαμβάνηται ὡς δίσεκτον, ἀλλ' ὡς ἔτος κοινόν, ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενον, δηλαδὴ μετὰ τὴν ἐπαναγωγὴν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21 Μαρτίου, πᾶν ἔτος διαιρούμενον ἀκριβῶς διὰ 4 πρέπει νὰ λαμβάνηται ὡς δίσεκτον, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ κατωτέρῳ πίνακι ἀναφερομένων ἐτῶν.

§ 22. Πίναξ τῶν μὴ διδέκτων ἐτῶν.

$$\begin{array}{rcl} & \text{ἐτη} & \\ 1992 + (0 \times 128) & = & 1992 \\ 1992 + (1 \times 128) & = & 2120 \end{array}$$

	Στη
1992 + (2×128)	= 2248
1992 + (3×128)	= 2376
1992 + (4×128)	= 2504
1992 + (5×128)	= 2632
1992 + (6×128)	= 2760
1992 + (7×128)	= 2888
1992 + (8×128)	= 3016
1992 + (9×128)	= 3144
1902 + (10×128)	= 3272
1992 + (11×128)	= 3400
1992 + (12×128)	= 3528
1992 + (13×128)	= 3656
1992 + (14×128)	= 3784
1992 + (15×128)	= 3912
1992 + (16×128)	= 4040
1992 + (17×128)	= 4168
1992 + (18×128)	= 4296
1992 + (19×128)	= 4424
1992 + (20×128)	= 4552
1992 + (21×128)	= 4680
1992 + (22×128)	= 4808
1992 + (23×128)	= 4936
1992 + (24×128)	= 5064
1992 + (25×128)	= 5192
1992 + (26×128)	= 5320
1992 + (27×128)	= 5448
1992 + (28×128)	= 5576
1992 + (29×128)	= 5704
1992 + (30×128)	= 5832

Καὶ οὕτω καθεξῆς ἐργαζόμενοι, εὐρίσκομεν πάντα τὰ ἔτη, ἅτινα, καίπερ ἀνήκοντα εἰς τὴν τάξιν τῶν δισέκτων ἐτῶν, θὰ λαμβάνωνται ὡς ἔτη κοινά, ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενα, καὶ οὐχὶ ὡς δίσεκτα.

Κατὰ ταῦτα, ἵνα γινώσκωμεν, ἂν ἔτος τι δίσεκτόν ἐστι κοινόν, ἀφαιροῦμεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἀριθμὸν 1992, καὶ τὴν διαφορὰν διαιροῦμεν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 128, καὶ ἐὰν εὐρωμεν ὑπόλοιπον 0, συμπεραίνομεν, ὅτι τὸ ἔτος ἐκείνο οὐκ ἔστι δίσεκτον ἀλλὰ κοινόν.

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ ἀριθμὸς 1992 διαιρούμενος διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 128 ἀφίησιν ὑπόλοιπον 72, ἔπεται ὅτι πᾶν ἔτος ἀπὸ τοῦ 1992 καὶ ἐξῆς, διαιρούμενον διὰ τοῦ 128 καὶ καταλείπον ὑπόλοιπον 72, οὐκ ἔστι δίσεκτον ἀλλὰ κοινόν.

§ 23. Διαφορὰ τῶν ἡμερομηνιῶν

τῶν δύο ἡμερολογίων γρηγοριακοῦ καὶ ἑλληνικοῦ.

Πρὸς ἐπαναγωγὴν τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21 Μαρτίου, ὅπου ἦν κατὰ τὸ ἔτος 325, ὅτε συνεκροτήθη ἡ α'. ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὀφείλομεν νὰ καλέσωμεν τὴν 2' Ιουλίου ἢ τὴν 2' Οκτωβρ. ἔτους τινὸς 14' Ιουλίου ἢ 14' Οκτωβρ., ὅποτε ἡ μὲν ἰσημερία τοῦ ἔαρος θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν 21 Μαρτίου, τὸ δὲ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ διαφέρει, ἐπόμενον τοῦ γρηγοριακοῦ, κατὰ μίαν ἡμέραν· δηλαδή, ἐὰν ἡμεῖς κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον ἔχωμεν 9' Ιουλίου, οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ γρηγοριακῷ ἡμερολογίῳ θὰ ἔχωσι 10' Ιουλίου, καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη θὰ ἐξακολουθήσῃ ὑπάρχουσα μέχρι τοῦ ἔτους 1992, ὅποτε τὰ δύο ἡμερολόγια, γρηγοριακὸν καὶ ἑλληνικόν, θὰ συμπέσωσι, συγχρόνως βαδίζοντα καὶ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν δεικνύοντα μέχρι τοῦ ἔτους 2100, διότι τὸ ἔτος 1992 κατὰ μὲν τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ ᾔνε κοινόν, κατὰ δὲ τὸ γρηγορι-

ακὸν θὰ ᾔνε δίσεκτον, καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς μὲν θὰ ἔχωμεν τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1992 μετὰ 28 ἡμερῶν, οἱ δὲ καθολικοὶ θὰ ἔχωσιν αὐτὸν μετὰ 29 ἡμερῶν, ἡ πρώτη Μαρτίου 1992 καὶ πᾶσαι αἱ ἐφεξῆς ἡμερομηνίαι θὰ ᾔσι κοιναὶ καὶ αἱ αὐταὶ εἰς ἀμφοτέρω τὰ ἡμερολόγια μέχρι τῆς 28 Φεβρουαρίου 2100. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔτος 2100 κατὰ μὲν τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ ᾔνε δίσεκτον, κατὰ δὲ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον θὰ ᾔνε κοινόν, θὰ ἀποχωρισθῶσι πάλιν τὰ δύο ἡμερολόγια, καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 2100 θὰ προηγῇται τὸ γρηγοριακὸν κατὰ μίαν ἡμέραν μέχρι τοῦ 2120, ὅποτε θὰ συμπέσωσι καὶ πάλιν, συγχρόνως βαδίζοντα ἀπὸ τοῦ 2120 μέχρι τοῦ 2200. Καὶ οὕτω καθεξῆς τὰ δύο ἡμερολόγια, ἐλληνικὸν καὶ γρηγοριακόν, ὅτε μὲν θὰ συμβαδίζωσι, συγχρόνως δεικνύοντα τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, ὅτε δὲ θὰ προηγῇται τὸ γρηγοριακὸν κατὰ μίαν ἡμέραν μέχρι τινός, ὅποτε θὰ προηγῇται ὀριστικῶς τὸ ἐλληνικὸν καὶ θὰ ἔπηται τὸ γρηγοριακὸν κατὰ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ἡμέρας καὶ καθεξῆς, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀκολουθῶνί πινάκι.

§ 24. Πίναξ

δεικνύων τὴν διαφορὰν καὶ τὴν σύμπτωσιν

τῶν ἡμερομηνιῶν

τῶν δύο ἡμερολογίων γρηγοριακοῦ καὶ ἐλληνικοῦ.

1918 — 1992	γρηγορ. προηγεῖται 1 ἡμ.
1992 — 2000	συμπίπτουσι.
2000 — 2100	συμπίπτουσι.
2100 — 2120	γρηγορ. προηγεῖται 1 ἡμ.
2120 — 2200	συμπίπτουσι.
2200 — 2248	γρηγορ. προηγεῖται 1 ἡμ.
2248 — 2300	συμπίπτουσι.
2300 — 2376	γρηγορ. προηγεῖται 1 ἡμ.

2376 — 2400	συμπίπτουσι.
2400 — 2500	συμπίπτουσι.
2500 — 2504	γρηγορ. προηγείται 1 ἡμ.
2504 — 2600	συμπίπτουσι.
2600 — 2632	γρηγορ. προηγείται 1 ἡμ.
2632 — 2700	συμπίπτουσι.
2700 — 2760	γρηγορ. προηγείται 1 ἡμ.
2760 — 2800	συμπίπτουσι.
2800 — 2888	συμπίπτουσι.
2888 — 2900	ἑλλην. προηγείται 1 ἡμ.
2900 — 3000	συμπίπτουσι.
3000 — 3016	γρηγορ. προηγείται 1 ἡμ.
3016 — 3100	συμπίπτουσι.
3100 — 3144	γρηγορ. προηγείται 1 ἡμ.
3144 — 3200	συμπίπτουσι.
3200 — 3272	συμπίπτουσι.
3272 — 3300	ἑλλην. προηγείται 1 ἡμ.
3300 — 3400	συμπίπτουσι.
3400 — 3500	συμπίπτουσι.
3500 — 3528	γρηγορ. προηγείται 1 ἡμ.
3528 — 3600	συμπίπτουσι.
3600 — 3656	συμπίπτουσι.
3656 — 3700	ἑλλην. προηγείται 1 ἡμ.
3700 — 3784	συμπίπτουσι.
3784 — 3800	ἑλλην. προηγείται 1 ἡμ.
3800 — 3900	συμπίπτουσι.
3900 — 3912	γρηγορ. προηγείται 1 ἡμ.
3912 — 4000	συμπίπτουσι.
4000 — 4040	συμπίπτουσι.
4040 — 4100	ἑλλην. προηγείται 1 ἡμ.
4100 — 4168	συμπίπτουσι.
4168 — 4200	ἑλλην. προηγείται 1 ἡμ.

Καὶ οὕτω καθεξῆς τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ προ-
ηγῇται.

**§ 25. Ὁ χρόνος τῆς ἐφαρμογῆς
τοῦ ἐλληνικοῦ ἡμερολογίου.**

Καταλληλοτέραν περίστασιν καὶ εὐθετώτερον χρόνον ὅπως τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν καὶ χρῆσιν τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον θεωροῦμεν τὰ ἔτη ἀπὸ τοῦ 1918 μέχρι τοῦ 1925, διότι ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς ἐφαρμογῆς μέχρι τοῦ ἔτους 1992, τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον, μὴ συμπίπτον τῇ γρηγοριακῇ ἡμερολογίῳ, οὐδένα τῶν συγχρόνων ὀρθοδόξων χριστιανῶν θὰ σκανδαλίσῃ ἐπὶ ἐκφραγκισμῷ (οὐδεὶς θὰ εἴπῃ· θέλουν νὰ μᾶς φραγκέψουν). Ἐπειδὴ δὲ ἡ παροῦσα γενεὰ τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐκλείψῃ σχεδὸν πᾶσα μέχρι τοῦ ἔτους 1992, οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν γεννηθησόμενοι ὀρθόδοξοι, μὴ γινώσκοντες ἄλλο ἡμερολόγιον, εἰμὴ τὸ ἐλληνικόν, ὅπερ θὰ διαφέρῃ τοῦ γρηγοριακοῦ κατὰ μίαν ἡμέραν, οὐδόλως θὰ ἐκπλαγῶσι, βλέποντες κατὰ τὸ ἔτος 1992 τὴν σύμπτωσιν τῶν δύο ἡμερολογίων, διότι θὰ γινώσκωσιν αὐτὴν ἐκ τῶν προτέρων.

Ἐὰν σήμερον δὲν τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον, μόνον μετὰ τὸ ἔτος 2100 θὰ ᾖ δυνατὴ ἡ ἐφαρμογή, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀσκανδαλίστως, διότι μόνον ἐπὶ 20 ἔτη διαρκεῖ ἡ διαφορὰ τῶν δύο ἡμερολογίων κατὰ μίαν ἡμέραν.

Διὰ ταῦτα φρονοῦμεν, ὅτι μεγάλη καὶ μάλιστα πολὺ μείζων τῆς τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ ιγ'. ἔσται ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ τοῦ οἰκουμενικοῦ ἐκείνου Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀγίας καὶ ἱερᾶς συνόδου, ἐὰν λάβωσι τὴν πρωτοβουλίαν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος, ἀποφασίζοντες τὴν διόρθωσιν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου δι' ἐπισήμου πράξεως τῆς Ἐκκλησίας. Λαμβανομένης δὲ ἅπαξ

τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς διὰ τὴν ἐφαρμογὴν γενήσεται λίαν εὐκόλως καὶ ἀθορύβως, συνεννοουμένης τῆς Ἐκκλησίας δι' ἐγκυκλίων μετὰ τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων πατριαρχείων καὶ αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μητροπολιτῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ διὰ τοῦ τύπου καὶ τῶν ἱερέων προετοιμαζομένου ἐπ' ἐκκλησίας τοῦ λαοῦ πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ ἐλληνικοῦ ἡμερολογίου.

Ἐλέχθη (ἐν § 20), ὅτι ἡμετέρα ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐκτὸς τῶν λόγων τῆς ὀπισθοβατικῆς ἐπὶ τῶν μηνολογιῶν κινήσεως τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην, ὅπως διορθώσῃ τὸ ἰουλικὸν ἡμερολόγιον, ἵνα μὴ μείνῃ ἀπομεμονωμένη, διότι σύμπας ὁ πολιτισμένος κόσμος παρεδέξατο σήμερον τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον. Ἄλλ' ἐφαρμόζουσα τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον δὲν θὰ μείνῃ πάλιν ἀπομεμονωμένη ἡ Ἐκκλησία; Τοῦτό ἐστιν ἄγνωστον, διότι ἀμφότερα τὰ ἡμερολόγια ἐπὶ δύο καὶ πλέον χιλιάδας ἐτῶν, συμπίπτουντα, σχεδὸν συμβαδίζουν καὶ μόνον κατὰ μίαν ἡμέραν διαφέρουσιν ἀλλήλων ἔστιν ὅτε· ἐπομένως οὐδεὶς δύναται νὰ προΐδῃ ποῖον ἐκ τῶν δύο ἡμερολογίων θὰ ἐπικρατήσῃ παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς· πάντως ὅμως τὸ ὀρθότερον καὶ ἀκριβέστερον θὰ ὑπερσχύσῃ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν δὲν κατισχύσῃ τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον, πάλιν ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἀπομεμονωμένη ἐὰν μείνῃ, θὰ δικαιολογῆται ὡς τῷ ὀρθοτέρῳ καὶ ἀκριβεστέρῳ χρωμένη ἡμερολογίῳ.

Καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον ἠδυνήθημεν νὰ κατασκευάσωμεν ἡμεῖς, ἄλλοι δὲ εἰδικώτεροι καὶ ἐμπειρότεροι ἡμῶν δύνανται νὰ κατασκευάσωσιν ἴσως τελειότερα καὶ ἀκριβέστερα, ἢ δὲ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἡμῶν δύναται νὰ προτιμήσῃ λαμβάνουσα τὸ τελειότερον.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΑΣΧΑΛΙΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

Ἐπειδὴ οἱ πασχάλιοι πίνακες τυγχάνουσιν ἀναπόσπαστον μέρος παντὸς ἡμερολογίου, κατασκευάζομεν αὐτοὺς ἐφεξῆς, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν πάσας τὰς περιπτώσεις ἐκάστου τῶν τριῶν ἡμερολογίων, ἰουλιακοῦ, γρηγοριακοῦ καὶ ἐλληνικοῦ οὕτως, ὥστε ἔχομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα

α΄.) Κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

β΄.) Κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

γ΄.) Κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

δ΄.) Κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ

ε΄.) Κατὰ τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς αὐτοῦ.

Ἡ δὲ ἡμετέρα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται κατ' ἐκλογὴν νὰ προτιμήσῃ τοὺς ὀρθοτέρους πασχαλίους πίνακας.

Ἑλληνικὸν Ἡμερολόγιον

Ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν πασχαλίων πινάκων ποιούμεθα χρῆσιν τῶν τύπων καὶ τῆς ἀπλουστάτης μεθόδου τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου ἡμῶν καὶ καθηγητοῦ τῶν φυσικομαθηματικῶν ἔν τε τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ σχολῇ καὶ τῇ κατὰ Φανάριον Μεγάλῃ τοῦ γένους σχολῇ καὶ διδασκάλου πάντων τῶν ἱεραρχῶν τῆς Ἀνατολῆς κ. Γεωργίου Α. Λιανοπούλου, εἰς οὗ τὴν διδασκαλίαν ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς τὰς φυσικομαθηματικὰς γνώσεις ἡμῶν· διότι διὰ τοῦ τρόπου καὶ τῆς μεθόδου αὐτοῦ φθάνομεν πολὺ ταχύτερον, εὐκολώτερον καὶ ἀπλούστερον εἰς τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα.

§ 26. Προσδιορισμὸς τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου Πάσχα.

Ἡ τε ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ἡ δυτικὴ καθολικὴ Ἐκκλησία, στειχοῦσαι ἐπακριβῶς ταῖς διατάξεσι τῆς α'. ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικῆς συνόδου, προσδιορίζουσι τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ πάσχα, τὴν δὲ μηνολογίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα προσδιορίζουσι διὰ τῶν ἐπακτῶν, τὰς δὲ ἐπακτὰς ὑπολογίζουσι διὰ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

§ 27. Κύκλος τῆς σελήνης κατὰ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Κύκλος τῆς σελήνης, ἡ χρυσοῦς ἀριθμὸς, ἡ numerus aureus ἔτους τινὸς καλεῖται ὁ ἀριθμὸς τῆς τάξεως τοῦ ἔτους τούτου, ἣν ἔχει ἐν τῇ ἐννεακαίδεκαετηρίδι, εἰς ἣν ἀνήκει.

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, παραδεχομένη ὡς ἀρχὴν

δη
κλ

τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου τὸ ἔτος 5508 π. Χ. καὶ ὡς ἀρχὴν τῆς πρώτης ἑννεακαιδεκαετηρίδος τὸ ἔτος 326 μ. Χ. πρὸς εὗρεσιν τοῦ κύκλου τῆς σελήνης ἐφαρμόζει τοὺς ἐξῆς δύο τύπους·

$$\kappa. \sigma. = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{5508 + \alpha}{19}$$

$$\kappa. \sigma. = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha - 325}{19}$$

ἐν οἷς τὸ α παριστᾷ τὰ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἔτη καὶ ἐξῆς. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ ἀριθμὸς 5508, διαιρούμενος διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον $17 = 19 - 2$, πρὸς εὗρεσιν τοῦ κύκλου τῆς σελήνης ποιεῖται χρῆσιν τῶν ἐξῆς δύο τύπων·

$$\kappa. \sigma. = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha + 17}{19}$$

$$\kappa. \sigma. = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha - 2}{19}$$

Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1922 καὶ ἐξῆς ἀρχεται νέα ἑννεακαιδεκαετηρίς, ἡ 391ῃ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, καὶ ἡ 84ῃ ἀπὸ τοῦ ἔτους 326 μ. Χ., πρὸς εὗρεσιν τοῦ κύκλου τῆς σελήνης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1922 καὶ ἐξῆς ἐφαρμόζομεν τὸν τύπον·

$$\kappa. \sigma. = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha - 1921}{19}$$

§ 28. Κύκλος τῆς σελήνης κατὰ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, παραδεχομένη ὡς ἀρχὴν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου τὸ ἔτος 5492, εὕρισκει τὸν κύκλον τῆς σελήνης διὰ τοῦ ἐξῆς τύπου·

$$\kappa. \sigma. = \text{ύπολοιπώ} \frac{5492 + \alpha}{19}$$

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ ἀριθμὸς 5492, διαιρούμενος διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 1, ὁ κύκλος τῆς σελήνης εὑρίσκεται διὰ τοῦ ἐξῆς τύπου·

$$\kappa. \sigma. = \text{ύπολοιπώ} \frac{\alpha + 1}{19}$$

Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1919 καὶ ἐξῆς διὰ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἄρχεται νέα ἐννεακαιδεκαετηρίς, ἡ 390ῇ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, διὰ τὴν εὑρεσιν τοῦ κύκλου τῆς σελήνης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1919 καὶ ἐξῆς θὰ ἰσχύῃ ὁ τύπος·

$$\kappa. \sigma. = \text{ύπολοιπώ} \frac{\alpha - 1918}{19}$$

Κατὰ μὲν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὁ κύκλος τῆς σελήνης τοῦ ἔτους 1918 ἐστὶ 16, διότι

$$\frac{1918 - 2}{19} = \text{πηλ. } 100 + \text{ύπολ. } 16, \quad \text{καὶ } \sigma. \kappa. = 16$$

Κατὰ δὲ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ὁ κύκλος τῆς σελήνης τοῦ ἔτους 1918 ἐστὶ 0 = 19, διότι

$$\frac{1918 + 1}{19} = \text{πηλ. } 101 + \text{ύπολ. } 0 = 19 \quad \text{καὶ } \sigma. \kappa. = 19$$

§ 29. Ἐπακτὴ.

Ἐπακτὴ ἔτους τινὸς καλεῖται ἡ ἡλικία τῆς σελήνης κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου τοῦ ἔτους τούτου. Ἡ ἐπακτὴ ἐστὶ διττὴ· ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἀστρονομικὴ.

Ἐκκλησιαστικὴ ἐπακτὴ λέγεται ἐκείνη, δι' ἧς ἑκάτερα τῶν Ἐκκλησιῶν προσδιορίζει τὴν μηνολογίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα κατὰ τὸ ἡμερολόγιον αὐτῆς.

Ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ λέγεται ἐκείνη, ἣτις δεικνύει ἀκριβῶς τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου δεδομένου τινὸς ἔτους.

§ 20. Ὑπολογισμὸς τῶν ἐπακτῶν.

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πρὸς ὑπολογισμὸν τῶν ἐπακτῶν αὐτῆς ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἐξῆς τύπου·

$$ε. = \text{ὑπολοίπῳ} \frac{\kappa \times 11}{30}$$

Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία πρὸς ὑπολογισμὸν τῶν ἐπακτῶν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 μέχρι τοῦ 2199 ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἐξῆς τύπου·

$$ε. = \text{ὑπολοίπῳ} \frac{18 + \kappa \times 11}{30}$$

Κατὰ μὲν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 ἐστίν 26, διότι $\kappa = 16$

$$\text{καὶ } \frac{16 \times 11}{30} = \text{πηλ. } 5 + \text{ὑπολ. } 26, \text{ καὶ ἐπακτὴ } 1918 = 26$$

Κατὰ δὲ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 ἐστὶ 17, διότι $\kappa = 0 = 19$

$$\text{καὶ } \frac{18 + 19 \times 11}{30} = \text{πηλ. } 7 + \text{ὑπολ. } 17,$$

$$\text{καὶ ἐπακτὴ } 1918 = 17$$

§ 21. Ὑπολογισμὸς τῶν ἐπακτῶν

μίας ἐννεακαίδεκαετηρίδος.

Πασῶν τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν οἱ πασχαλιοὶ γράφοι τὴν μὲν μεταξὺ τοῦ ἡλιακοῦ καὶ σεληνιακοῦ ἔτους

διαφορὰν λαμβάνοντες ἴσην πρὸς 11 ἡμέρας, τὸν δὲ σε-
ληνιακὸν μῆνα ἴσον πρὸς 30 ἡμέρας, ὑπολογίζουσι τὰς ἐ-
πακτὰς μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρίδος ὡς ἐξῆς· Διὰ τῶν τύπων
τῶν ἐπακτῶν εὐρίσκουσι τὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους, καθ' ὃ
ἄρχεται νέα ἐννεακαιδεκαετηρίς, καὶ εἰς τὴν ἐπακτὴν τοῦ
ἔτους τούτου προστιθέντες τὸν ἀριθμὸν 11, εὐρίσκουσι
τὴν ἐπακτὴν τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος,
καὶ εἰς ταύτην προστιθέντες αὖθις τὸν ἀριθμὸν 11, εὐρί-
σκουσι τὴν ἐπακτὴν τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἐννεακαιδεκαετη-
ρίδος καὶ οὕτω καθεξῆς ἐργάζονται μέχρις οὗ εὔρωσι
τὴν ἐπακτὴν καὶ τοῦ τελευταίου ἔτους τῆς ἐννεακαιδεκαε-
τηρίδος. Ὅταν δὲ τὸ ἄθροισμα ἐν τῷ μεταξὺ καθίσταται
ἴσον ἢ μείζον τοῦ ἀριθμοῦ 30, ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτοῦ τὸν
ἀριθμὸν 30, καὶ ἡ διαφορὰ δεικνύει τὴν ἐπακτὴν.

Οὕτω κατὰ μὲν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἄρχεται
νέα ἐννεακαιδεκαετηρίς κατὰ τὸ ἔτος 1922, καθ' ὃ ἔχομεν
ἐκκλησιαστικὴν ἐπακτὴν κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον
11. Ὅθεν λαμβάνομεν·

$$\begin{array}{ll} 11 = & = \text{ἐπακτῇ } 1922 \\ 11 + 11 = 22 & = \text{ἐπακτῇ } 1923 \\ 22 + 11 = 33, \text{ καὶ } 33 - 30 = 3 = & = \text{ἐπακτῇ } 1924 \\ 3 + 11 = 14 & = \text{ἐπακτῇ } 1925 \end{array}$$

Κατὰ δὲ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἄρχεται νέα ἐννεακαι-
δεκαετηρίς κατὰ τὸ ἔτος 1919, καθ' ὃ ἡ ἐπακτὴ κατὰ τὸ
γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον ἐστὶν 29. Ὅθεν λαμβάνομεν·

$$\begin{array}{ll} 29 = & = \text{ἐπακτῇ } 1919 \\ 29 + 11 = 40 \text{ καὶ } 40 - 30 = 10 = & = \text{ἐπακτῇ } 1920 \\ 10 + 11 = 21 & = \text{ἐπακτῇ } 1921 \\ 19 + 11 = 30 \text{ καὶ } 30 - 30 = 0 = & = \text{ἐπακτῇ } 1930 \end{array}$$

Καὶ οὕτω καθεξῆς ἐργαζόμενοι εὐρίσκομεν τὰς ἐπακτὰς μιᾶς ἐννεακαϊδεκαετηρίδος, αἰνέες εἰσιν ἐπακταὶ καὶ τῶν ἀντιστείχων ἐτῶν τῶν ἐπομένων ἐννεακαϊδεκαετηρίδων.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔτος 1922, διαιρούμενον διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 3, κατασκευάζομεν τὸν ἐξῆς πίνακα τῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

§ 33. Πίναξ σταθερὸς καὶ αἰώνιος

τῶν ἐπακτῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

υ	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	0	1	2	υ
ε	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	ε

ἐν ᾧ ἡ πρώτη ὀριζοντία σειρά, ἡ ἔχουσα ἐκατέρωθεν υ, περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἡ δευτέρα ὀριζοντία σειρά, ἡ ἔχουσα ἐκατέρωθεν ε, περιλαμβάνει τὰς ἐπακτὰς μιᾶς ἐννεακαϊδεκαετηρίδος. Διὰ τοῦ πίνακος τούτου δυνάμεθα νὰ εὑρωμεν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπακτὴν παντὸς ἔτους ἀπὸ τοῦ 1 μ. Χ. ἔτους μέχρι τοῦ ἀπείρου, διαιρούντες τὸ δοθὲν ἔτος διὰ 19 καὶ λαμβάνοντες τὸ

ἐκ τῆς διαιρέσεως ταύτης μένον ὑπόλοιπον, εἶτα ἀποβλέποντες εἰς τὸν πίνακα καὶ λαμβάνοντες ὡς ἐπακτὴν τοῦ δοθέντος ἔτους τὸν ἀριθμὸν, ὅστις εὐρίσκεται κάτωθεν τοῦ ὑπολοίπου.

Ἐκκλησιαστικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 ἐστὶν 26, διότι τὸ 1918, διαιρούμενον διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 18. Κάτωθεν τοῦ ὑπολοίπου 18 ὑπάρχει ὁ ἀριθμὸς 26, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἡλικία τῆς σελήνης κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου 1918 ἐστὶν 26 ἡμερῶν.

Ἐκκλησιαστικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 5434 μ. Χ. ἐστὶν 7, διότι τὸ ἔτος 5434, διαιρούμενον διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 0. Κάτωθεν δὲ τοῦ ὑπολοίπου 0 ὑπάρχει ὁ ἀριθμὸς 7, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 5434.

§ 33. Λάθος τῶν ἐπαντῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Οἱ θεοφόροι πατέρες τῆς α'. ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικῆς συνόδου (325 μ. Χ.), συνελθόντες ἵνα δογματίσωσι καὶ οὐχὶ ἵνα ἀστρονομήσωσι, παρεδέξαντο ὡς ἀληθῆ τὴν ὑπὸ πάντων ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῶν ὡς ἀκριβῆ θεωρουμένην ἐνεακαιδεκαετηρίδα τοῦ Μέτωνος (§ 12 β'). ὅτι δηλαδὴ μετὰ πᾶσαν περίοδον 19 ἐτῶν κατὰ τὴν αὐτὴν μηνολογίαν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐπανέρχονται αἱ αὐταὶ φάσεις τῆς σελήνης, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς θεωρίας ταύτης παρέδωκαν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς τύπους⁽¹⁾, δι' ὧν εὐρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα ἐκάστου ἔτους.

Τὴν θεωρίαν ταύτην τοῦ Μέτωνος παραδέχονται ὡς

1. Τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τῶν πασχαλίων ἐπιστολῶν τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου καὶ τοῦ Κυρίλλου, πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας.

ἀληθῇ μέχρι σήμερον καὶ πάντες οἱ καζαμιογράφοι, νομίζοντες ὅτι μετὰ πᾶσαν περίοδον 19 ἐτῶν ἐπανέρχονται αἱ αὐταὶ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαὶ τοῦ καιροῦ, αἵτινες παρετηρήθησαν κατὰ τὰς φάσεις τῆς σελήνης τῆς προηγθείσης ἐννεακαιδεκαετηρίδος.

Ἐπειδὴ ὁμως 19 ἰουλιακὰ ἔτη (§ 13) περιλαμβάνουσι

$$365,25 \times 19 = 6939,75 \quad \text{ἡμέρας}$$

καὶ 235 σεληνιακοὶ μῆνες (§ 6) περιλαμβάνουσι

$$235 \times 29,5305881 = 6939,6882035 \quad \text{ἡμέρας,}$$

ἔπεται ὅτι ἡ λήξις τοῦ 235 σεληνιακοῦ μηνὸς προηγεῖται τῆς λήξεως τοῦ 19ου ἰουλιακοῦ ἔτους κατὰ

$$0,0617965 \quad \text{τῆς ἡμέρας}$$

ἢ κατὰ 1 ὥρ. 26' λ. 59" λ.

Ἡ διαφορὰ αὕτη μεταξὺ 19 ἰουλιακῶν ἐτῶν καὶ 235 σεληνιακῶν μηνῶν, προέμπτωσις ἢ σεληνιακὴ ἐξίσωσις καλουμένη, γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν διαστήματι

$$307,4607785 \quad \text{ἐτῶν,}$$

οὕτως ὥστε ἀπὸ τοῦ ἔτους 325 μ. Χ. μέχρι τοῦ ἔτους 1862, 3038925 δηλ. μέχρι τῆς 19ης Ἰουνίου 1862 ἐγένετο ἴση πρὸς 5 ἡμέρας· τὴν δὲ πρώτην Μαρτίου 1918 θὰ ᾔνε ἴση πρὸς 5 ἡμ. 4 ὥρ. 21' λ. 38" λ.

Συνεπεία τῆς διαφορᾶς ταύτης αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἐπακταὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, λελανθασμέναι οὔσαι, δεικνύουσι σήμερον τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης κατὰ 5 ἡμέρας, 4 ὥρας καὶ 22' λεπτὰ πρῶτα ἐλάσσονα τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ἡλικίας. Καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη αὐξάνει κατὰ μίαν ἡμέραν μετὰ πᾶσαν περίοδον 307 ἐτῶν οὕτως, ὥστε κατὰ τὸ ἔτος 2169,764671 θὰ ᾔνε ἴση πρὸς 6 ἡμέρας καὶ κατὰ τὸ ἔτος 2477,225449 ἴση πρὸς 7 ἡμέρας.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 4630 τὴν πρώτην Μαρτίου θὰ ἔχωσι πανσέληνον, καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπακτὴ θὰ δεικνύῃ ἡλικίαν σελήνης 1 ἡμέρας.

Ἐνεκα δὲ τοῦ λάθους τούτου τῶν ἐπακτῶν τὸ ἅγιον πάσχα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πίπτει ἐφέτος μίαν ἐβδομάδα βραδύτερον, διότι κατὰ τὴν πραγματικὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης τῆς πρώτης Μαρτίου 1918 ἔπρεπε νὰ ἑορτασθῇ τὴν 15ην Ἀπριλίου καὶ οὐχὶ τὴν 22αν Ἀπριλίου.

Καὶ εἰάν αἱ ἐπακταὶ αὐτῆς δὲν διορθωθῶσιν, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ τὰ ἔτη 1923 — 1931 — 1934 — 1942 — 1950 — 1953 — 1961 — 1972 — 1980 — 1991 — 1999 καὶ καθέτης, θὰ ἑορτάσῃ τὸ ἅγιον πάσχα πολὺ πρὶν τῆς πραγματικῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ πάσχα, ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὴν συνοδικὴν διάταξιν.

§ 34. Ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ.

Ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπακτῆς ἀπὸ τῆς πραγματικῆς ἢ ἀστρονομικῆς ἐπακτῆς ἐστὶν ἴση πρὸς 5 ἡμέρας, ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ ἰσοῦται τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἐπακτῇ, ἡϋξημένη κατὰ 5. Ὅθεν ἔχομεν τὸν τύπον

$$\text{Ἀστρον. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.} \frac{5 + \kappa \times 11}{30}$$

$$\text{ἢ} \quad \text{Ἀστρον. ἐπακτὴ} = \text{ἐκκλησ. ἐπακτῇ} + 5$$

Ἡ ἰσότης αὕτη ἰσχύει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1862 μέχρι τοῦ ἔτους 2169. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 2170 μέχρι τοῦ ἔτους 2477 θὰ ἰσχύῃ ἡ ἰσότης

$$\text{Ἀστρον. ἐπακτὴ} = \text{ἐκκλησ. ἐπακτῇ} + 6$$

Καὶ μετὰ πᾶσαν περίοδον 307 ἐτῶν θὰ αὐξάνῃ κατὰ μίαν ἡμέραν, ὥς φαίνεται ἐν τῷ γενικῷ πίνακι τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41). Ὡστε ἀπὸ σήμερον μέχρι τοῦ ἔτους 2169 θὰ ἔχωμεν τὸν ἐξῆς πίνακα τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν.

§ 35. Πίναξ τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας
κατὰ τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον.

Ἵπόλοιπον	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	0	1	2	ἔτους 19
Ἀστρονομ.	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	Ἑπактаί

ἐν ᾧ ἡ μὲν πρώτη ὀριζοντία σειρὰ περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἡ δὲ δεύτερα ὀριζοντία σειρὰ περιλαμβάνει τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, αἵτινες δεικνύουσι τὴν πραγματικὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου ἐκάστου ἔτους ἀπὸ τοῦ 1862 μέχρι τοῦ 2169 οὕτως, ὥστε εἰς ἕκαστον ὑπόλοιπον ἀντιστοιχεῖ καὶ ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους ἐκείνου. Ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 ἐστὶν 1 καὶ τοῦ ἔτους 1926 ἐστὶ 0.

§ 36. Ἐκκλησιαστικαὶ ἐπακταὶ τῆς καθολικῆς
Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Πρὸς ἐξίσωσιν τῆς διαφορᾶς, ἥτις ὑπάρχει μεταξύ 235 σεληνιακῶν μηνῶν καὶ 19 γρηγοριακῶν ἐτῶν οἱ πα-
σχαλιογράφοι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ πᾶν μὲν
ἐπαιώνιον κοινὸν ἔτος ἐλαττοῦσι τὰς ἐπακτὰς κατὰ μίαν ἡ-
μέραν, ἐν διαστήματι δὲ 2500 ἐτῶν αὐξάνουσιν αὐτὰς κατὰ
8 ἡμέρας, ἐπτάκις μὲν ἀνὰ μίαν ἡμέραν μετὰ πᾶσαν περί-
οδον 300 ἐτῶν, ἅπαξ δὲ κατὰ μίαν ἡμέραν μετὰ 400 ἔτη.
Ἡ προσθήκη τῶν ἡμέρῶν τούτων γίνεται κατὰ τὰ ἔτη 1800,
2100, 2400, 2700, 3000, 3300, 3600, 4000. Ἐπειδὴ δὲ
κατὰ τὸ ἔτος 1919, τοῦ κύκλου τῆς σελήνης (§ 28) ὄντος
1, ἄρχεται νέα ἐννεακαιδεκαετηρὶς διὰ τὴν καθολικὴν Ἐκ-
κλησίαν, καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν ἔτος 1919 διαιρούμενον διὰ 19
ἀφίησιν ὑπόλοιπον 0, ἡ δὲ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1919 ἐστὶν
29 (§ 31), κατασκευάζομεν τὸν ἐξῆς πίνακα τῶν ἐπακτῶν
τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας (ἴδε § 37), οὗ ἡ ἐρμηνεία ἔχει
ὡς ἐξῆς· αἱ μὲν δύο ὀριζόντιαι σειραί, ἡ πρώτη πρὸς τὰ
ἄνω καὶ ἡ τελευταία πρὸς τὰ κάτω, αἱ ἔχουσαι ἐκατέρωθεν ὑ-
περιλαμβάνουσι τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς
διὰ 19 διαιρέσεως 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἐκάστη δὲ τῶν
ἐν τῷ μεταξύ ὀριζοντίων σειρῶν, τῶν ἔχουσῶν ἐκατέρω-
θεν εὐπεριλαμβάνει τὰς ἐπακτὰς μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρί-
δος, οἱ δὲ ἐκατέρωθεν τῶν ἐπακτῶν ἀριθμοὶ περιλαμβά-
νουσι τὰ ἔτη, ὧν ἡ ἐπακτὴ ζητεῖται.

Ἵνα εὕρωμεν τὴν ἐπακτὴν ἔτους τινός, διαιροῦμεν τὸ
ἔτος τοῦτο διὰ 19 καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον ν , εἴτα
ἀκολουθοῦμεν τὴν ὀριζοντίαν σειρὰν τῶν ἐτῶν, ἐν οἷς εὑ-
ρηται τὸ δοθὲν ἔτος, μέχρις οὗ συναντήσωμεν τὴν κατα-
κόρυφον στήλην, ἥτις φέρει ἄνω καὶ κάτω τὸ εὑρεθὲν ὑπό-

§ 38. Πίναξ των ἐκκλησιαστικῶν ἐπακτῶν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ε Τ Η	υ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	υ	ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΑ
1900-2199	ε	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	ε	
2200-2299	ε	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	ε	2400-2499
2300-2399	ε	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	ε	2500-2599
2600-2899	ε	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	ε	
2900-3099	ε	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	ε	
3100-3399	ε	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	ε	
3400-3499	ε	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	ε	3600-3699
3500-3599	ε	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	ε	3700-3799
3800-4099	ε	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	ε	
4100-4199	ε	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	ε	
4200-4299	ε	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	ε	
ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΑ	υ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	υ	Ε Τ Η

λοιπον υ, καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ τετράγωνον τῆς διασταυρώσεως αὐτῶν εὐρίσκομεν σημειουμένην τὴν ἐπακτὴν τοῦ δοθέντος ἔτους.

**§ 38. Λάθος τῶν ἐπακτῶν
τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.**

Ἐπειδὴ 235 σεληνιακοὶ μῆνες (§ 6), περιλαμβάνουσιν
6939,6882035 ἡμ.

καὶ 19 γρηγοριακὰ ἔτη (§ 19) περιλαμβάνουσιν
6939,8075 ἡμ.

ἔπεται ὅτι ἡ λήξις τοῦ 19ου γρηγοριακοῦ ἔτους προηγείται
τῆς λήξεως τοῦ 235ου σεληνιακοῦ μηνὸς κατὰ
0,0807035 ἡμ.

ἡ κατὰ 1 ὥρ. 56' λ. 14" λ.

καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν δια-
στήματι 235,42969 γρηγοριακῶν ἐτῶν
οὕτως, ὥστε μετὰ πᾶσαν περίοδον 235 ἐτῶν αἱ ἐπακταὶ
τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ ἐλαττώνονται κατὰ μίαν
ἡμέραν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1862
κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ χρόνον Ἱερουσα-
λὴμ ἦν ἀκριβῶς

12 ἡμ. 0 ὥρ. 11' λ. 49" λ.

ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1862 κατὰ τὸ γρη-
γοριακὸν ἡμερολόγιον ἦν 0,0082097, δηλ. 0, καὶ μόνον
κατὰ τὸ ἔτος 2097 θὰ ᾔνε ἴση πρὸς 29· ἐπομένως ἡ ἐπα-
κτὴ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἔτους 1919 θὰ ᾔνε 0,
καὶ οὐχὶ 29. Οὐδὲ ἐπηρεάζει τὴν ἐπακτὴν ἡ λήψις τοῦ ἐ-
τους 1900 ὡς κοινοῦ, διότι ἡ μὴ προστεθεῖσα ἡμέρα εἰς
τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου 1900 προστίθεται βαθμιαίως
ἐκ τῆς μετεμπτώσεως (§ 15) καὶ ἐπιφέρει τὴν ἐξίσωσιν.

διότι ἄλλως ἔπρεπε καὶ ἀνὰ πᾶν τρίτον κοινὸν ἔτος νὰ ἐλατ-
τῶμεν τὴν ἐπακτὴν κατὰ μίαν ἡμέραν, καὶ ἀνὰ πᾶν τέταρ-
τον δίσεκτον ἔτος νὰ αὐξάνωμεν αὐτὴν κατὰ μίαν ἡμέραν·
ἀλλὰ τοιαύτην ἀκρίβειαν ἐν ταῖς ἐπακταῖς οὐδεμία τῶν
χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἐπεζήτησέ ποτε. Διὰ ταῦτα πρὸς
ἀποφυγὴν τῶν ἀνωτέρω (§ 36) περιπλόκων διὰ τὴν ἐξίσω-
σιν τῶν ἐπακτῶν ὑπολογισμῶν, καθ' ἡμᾶς τὰ μὲν γρηγο-
ριακὰ ἔτη θὰ ἀκολουθῶσι τὴν πορείαν αὐτῶν, ὡς ἀνέκαθεν
ἐκανονίσθησαν κατὰ τὸ 1582, αἱ δὲ ἐπακταὶ τῆς καθολικῆς
Ἐκκλησίας θὰ ἐλαττῶνται κατὰ μίαν ἡμέραν μόνον μεθ'
ἐκάστην περίοδον 235. γρηγοριακῶν ἐτῶν καὶ θὰ ὑπάρχῃ
πάντοτε πλήρης ἐξίσωσις καὶ ἀκρίβεια ἐν αὐταῖς, ὡς φαί-
νεται ἐν τῷ γενικῷ πίνακι τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41).

§ 39. ΕΠΑΚΤΑΙ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ἐπειδὴ 235 σεληνιακοὶ μῆνες (§ 6) περιλαμβάνουσι

$$235 \times 29,5305881 = 6939,6882035 \quad \text{ἡμ.}$$

καὶ 19 ἔτη τοῦ ἐλληνικοῦ ἡμερολογίου (§ 20) περιλαμβάνουσι

$$19 \times 365,2421875 = 6939,6015625 \quad \text{ἡμ.}$$

ἔπεται ὅτι ἡ λήξις τοῦ 19ου ἐλληνικοῦ ἔτους προηγείται
τῆς λήξεως τοῦ 235ου σεληνιακοῦ μηνὸς κατὰ 0,086641 ἡμ.

ἢ κατὰ $2 \text{ ὥρ. } 5' \text{ λ. } 22'' \text{ λ.}$

καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν δια-
στήματι $219,2957145$ ἐλληνικῶν ἐτῶν

οὕτως, ὥστε ἀπὸ τοῦ ἔτους 1862,3038925 καὶ ἐξῆς μετὰ
πᾶσαν περίοδον 219,3 ἐτῶν αἱ ἐπακταὶ τοῦ ἐλληνικοῦ ἡμερ.

ρολογίου ἐλαττοῦνται κατὰ μίαν ἡμέραν, ὥς φαίνεται ἐν τῷ γενικῷ πίνακι τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1862 ἦν ἀκριβῶς 12 ἡμερῶν κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον, ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους ἐκείνου 1862 κατὰ τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον ἦν ἀκριβῶς 0 καὶ μόνον κατὰ τὸ ἔτος 2082 θὰ γένηται 29.

Εὐχρηστότεροι τύποι, δι' ὧν εὐρίσκονται αἱ ἐπακταὶ τοῦ ἐλληνικοῦ ἡμερολογίου, εἰσὶν οἱ ἑξῆς·

$$1862 - 2081$$

$$\text{ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ.} = \text{ὑπόλ.} \frac{v \times 11 + 1}{30}$$

$$2082 - 2300$$

$$\text{ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ.} = \text{ὑπόλ.} \frac{v \times 11 + 0}{30}$$

$$2301 - 2520$$

$$\text{ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ.} = \text{ὑπόλ.} \frac{v \times 11 + 29}{30}$$

$$2521 - 2739$$

$$\text{ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ.} = \text{ὑπόλ.} \frac{v \times 11 + 28}{30}$$

$$2740 - 2958$$

$$\text{ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ.} = \text{ὑπόλ.} \frac{v \times 11 + 27}{30}$$

Ἐν πᾶσι τοῖς ἀνωτέρω τύποις τὸ v παριστᾷ τὸ ὑπόλοιπον τῆς διὰ 19 διαιρέσεως τοῦ δεδομένου ἔτους.

§ 40. Συγκριτικοὶ πίνακες τῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΠΙΝΑΞ Α

Σελήνης	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	κύκλοι ἔτους 19
Ἑπόλειπ.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	0	1	2	
Ἑκκλησι.	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	ἐπακταί
Ἀστρον.	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	ἐπακταί
Ἑλληγνικαί	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	ἐπακταί

Ὁ πίναξ οὗτος Α διὰ λόγους, οὓς θὰ εἴπωμεν ἐν § 43, λαμβάνει τὴν μορφήν τοῦ ἑξῆς πίνακος Β.

ΠΙΝΑΞ Β

Σελήνης	17	18	19	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	κύκλοι ἔτους 19
Ἑπόλειπ.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Ἑκκλησι.	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	ἐπακταί
Ἀστρον.	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	ἐπακταί
Ἑλληγνικαί	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	ἐπακταί

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου Β πορίζομεθα τοὺς τύπους,
δι' ὧν εὐρίσκομεν

α'.) Τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπακτὴν τῆς ὀρθοδόξου
Ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον

$$\text{ἐκκλησ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{8+11 \times v}{30}$$

Ὁ τύπος οὗτος ἰσχύει ἀπὸ τοῦ πρώτου μ. Χ. ἔτους μέχρι
τοῦ ἀπείρου.

β'.) τὴν ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκ-
κλησίας κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον

$$1862 - 2169$$

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{13+11 \times v}{30}$$

$$2170 - 2477$$

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{14+11 \times v}{30}$$

$$2478 - 2784$$

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{15+11 \times v}{30}$$

$$2785 - 3092$$

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{16+11 \times v}{30}$$

$$3093 - 3399$$

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{17+11 \times v}{30}$$

γ'.) τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπακτὴν τῆς καθολικῆς Ἐκκλη-
σίας κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον

$$1900 - 2199$$

$$\text{ἐκκλησ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{29+11 \times v}{30}$$

2200 — 2299 καὶ 2400 — 2499

$$\text{ἐκκλησ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{28+11 \times v}{30}$$

2300 — 2399 καὶ 2500 — 2599

$$\text{ἐκκλησ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{27+11 \times v}{30}$$

2600 — 2899

$$\text{ἐκκλησ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{26+11 \times v}{30}$$

2900 — 3099

$$\text{ἐκκλησ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{25+11 \times v}{30}$$

3100 — 3399

$$\text{ἐκκλησ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{24+11 \times v}{30}$$

δ'.) τὴν ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον

1862 — 2097

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{0+11 \times v}{30}$$

2098 — 2333

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{29+11 \times v}{30}$$

2334 — 2568

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{28+11 \times v}{30}$$

2569—2804

$$\text{ἀστρονομ. ἑπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{27+11 \times v}{30}$$

2805—3039

$$\text{ἀστρονομ. ἑπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{26+11 \times v}{30}$$

3040—3274

$$\text{ἀστρονομ. ἑπακτὴ} = \text{ὑπολ. } \frac{25+11 \times v}{30}$$

Ἐν πᾶσι τοῖς ἀνωτέρω τύποις τὸ v παριστᾷ τὸ ὑπόλοιπον τῆς διὰ 19 διαιρέσεως τοῦ δεδομένου ἔτους.

§ 42. Ἑρμηνεία τοῦ γενικοῦ πίνακος
τῶν ἀστρονομικῶν ἑπακτῶν (§ 41).

Αἱ μὲν δύο ὀριζόντιαι σειραί, ἡ πρώτη πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἡ τελευταία πρὸς τὰ κάτω, αἱ ἔχουσιν ἑκατέρωθεν v , περιλαμβάνουσι τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἐκάστη δὲ τῶν ἐν τῇ μεταξὺ ὀριζοντίων σειρῶν, τῶν ἔχουσῶν ἑκατέρωθεν e , περιλαμβάνει τὰς ἑπακτὰς μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρίδος, οἱ δὲ ἑκατέρωθεν τῶν ἑπακτῶν ἀριθμοὶ περιλαμβάνουσι τὰ ἔτη, ὧν ἡ ἑπακτὴ ζητεῖται, οἱ δὲ ἀστερίσκοι δεικνύουσι τὰ ἔτη, ἀφ' ὧν ἄρχονται αἱ ἑπακταὶ τοῦ πίνακος.

Ἵνα εὗρωμέν τὴν ἑπακτὴν ἔτους τινός, διαιροῦμεν τὸ ἔτος τοῦτο διὰ 19 καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον v · εἴτα ἀκολουθοῦμεν τὴν ὀριζοντίαν σειρὰν τῶν ἐτῶν, ἐν οἷς εὕρηται τὸ δοθὲν ἔτος, μέχρις οὗ συναντήσωμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, ἣτις φέρει ἄνω ἢ κάτω τὸ εὑρεθὲν ὑπόλοιπον v , καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ τετράγωνον τῆς διασταυρώσεως

§ 41. ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΣΤΑΘΕΡΟΣ ΚΑΙ ΑΙΩΝΙΟΣ ΤΩΝ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΑΚΤΩΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ
ΙΟΥΛΙΑΚΟΥ, ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

ΕΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	υ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	υ	ΕΤΗ ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΑ	ΕΤΗ ΙΟΥΛΙΑΚΑ
1862 * 2081	ε	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	ε	8690 - 8952	7397— 7704
2082—2300	ε	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	ε	1862 * 2097	7090— 7396
2301—2520	ε	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	ε	2098—2333	6782— 7089
2521—2739	ε	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	ε	2334—2568	6475— 6781
2740—2958	ε	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	ε	2569—2804	6167 - 6474
2959—3178	ε	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	ε	2805—3039	5860— 6166
3179—3397	ε	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	ε	3040—3274	5552— 5859
3398—3616	ε	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	ε	3275—3510	5245— 5551
3617—3835	ε	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	ε	3511—3745	4937 - 5244
3836—4055	ε	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	ε	3746—3981	4630— 4936
4056—4274	ε	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	ε	3982—4216	4323— 4629
4275—4493	ε	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	ε	4217—4452	4015— 4322
4494—4713	ε	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	ε	4453—4687	3708— 4014
4714—4932	ε	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	ε	4688—4922	3400— 3707
4933—5151	ε	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	ε	4923—5158	3093— 3399
5152—5371	ε	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	ε	5159—5393	2785— 3092
5372—5590	ε	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	ε	5394—5629	2478— 2784
5591—5809	ε	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	ε	5630—5864	2170— 2477
5810—6028	ε	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	ε	5865—6100	1862 * 2169
6029—6248	ε	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	ε	6101—6335	10779 - 11086
6249—6467	ε	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	ε	6336—6570	10472 -10778
6468—6686	ε	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	ε	6571—6806	10164—10471
6687—6906	ε	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	ε	6807—7041	9857—10163
6907—7125	ε	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	ε	7042—7277	9549— 9856
7126—7344	ε	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	ε	7278—7512	9242— 9548
7345—7563	ε	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	ε	7513—7748	8934— 9241
7564—7783	ε	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	ε	7749—7983	8627 - 8933
7784—8002	ε	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	ε	7984—8218	8319 - 8626
8003—8221	ε	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	ε	8219—8454	8012 - 8318
8222—8441	ε	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	ε	8455—8689	7705 - 8011
ΕΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	υ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	υ	ΕΤΗ ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΑ	ΕΤΗ ΙΟΥΛΙΑΚΑ

αὐτῶν εὐρίσκομεν σημειουμένην τὴν ἐπακτὴν τοῦ δοθέντος ἔτους.

Οὕτως ἵνα εὕρωμεν τὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1918, διαιροῦμεν τὸ ἔτος τοῦτο διὰ 19, καὶ εὐρίσκόμεν ὑπόλοιπον 18· εἶτα ἀκολουθοῦμεν τὴν ὀριζοντίαν σειρὰν τῶν ἰουλιανῶν ἐτῶν, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται τὸ δοθὲν ἔτος 1918, καὶ συναντῶμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, ἣτις φέρει ἄνω ἢ κάτω τὸ ὑπόλοιπον 18, εἰς τὸ τετράγωνον, ὅπερ φέρει τὸν ἀριθμὸν 1, ὅστις ἐστὶν ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

Ἀκολουθοῦντες δὲ τὴν ὀριζοντίαν σειρὰν τῶν γρηγοριακῶν ἐτῶν, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται τὸ δοθὲν ἔτος 1918, συναντῶμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, τὴν φέρουσιν ἄνω ἢ κάτω τὸ ὑπόλοιπον 18, εἰς τὸ τετράγωνον, ἐν ᾧ εὔρηται ὁ ἀριθμὸς 18, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Ἀκολουθοῦντες δὲ τὴν ὀριζοντίαν σειρὰν τῶν ἐλληνικῶν ἐτῶν, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται τὸ δοθὲν ἔτος 1918, συναντῶμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, τὴν φέρουσιν ἄνω τὸ ὑπόλοιπον 18 εἰς τὸ τετράγωνον, ἐν ᾧ εὔρηται ὁ ἀριθμὸς 19, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 κατὰ τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 4300 ἐστὶν 26 καὶ κατὰ τὰ τρία ἡμερολόγια.

§ 43. Ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ ἀκριβής.

Εὐρεῖν τὴν ἀκριβῆ ἀστρονομ. ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1919.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν σεβαστὸν διδάσκαλον ἡμῶν κ. Γ. Α. Λιανόπουλον, ἡ ἀκριβὴς ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1900 κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ χρόνον Ἱερουσαλήμ ἦν 12,4270834, ἔχομεν

τοῦ μὲν κοινοῦ ἔτους 1901 $e = 23,3100262,$

τοῦ δὲ κοινοῦ ἔτους 1902 $e = 4,6623809,$

τοῦ δὲ κοινοῦ ἔτους 1903 $e = 15,5453237,$

τοῦ δὲ δισέκτου ἔτους 1904 $e = 27,4282665$

καὶ ἐπειδὴ τὸ δοθὲν κοινὸν ἔτος 1919, ὡς τρίτον μετὰ τὸ δίσεκτον, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ κοινὸν ἔτος 1903, ἵνα εὗρωμεν τὴν ἀκριβῆ ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1919, ἀφαιρούμεν ἀπ' αὐτοῦ 1903, καὶ τὰς ἡμέρας τῶν ἐτῶν τῆς διαφορᾶς σὺν τῇ ἐπακτῇ τοῦ ἔτους 1903 διαιρούμεν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ μήκους τοῦ σεληνιακοῦ μηνός (§ 6). Τὸ ἐκ τῆς διαιρέσεως ταύτης μένον ὑπόλοιπον δεικνύει τὴν ἀκριβῆ ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1919. Ὅθεν ἔχομεν.

$$1919 - 1903 = 16$$

$$\text{καὶ} \quad \frac{365,25 \times 16 + 15,5453237}{29,5305881} = \frac{5859,5453237}{29,5305881}$$

$$\eta \quad 5859,5453237 \quad | \quad 295305881$$

$$2906,486513 \quad \text{πηλ.} = 198 \text{ σελην. μῆνες}$$

$$248,7335847$$

$$\text{ὑπόλοιπον} = 12,4888799 = \text{ἄστρον. ἐπακτῇ 1919,}$$

ὅπερ δηλοῖ ὅτι τὴν 12ην ὥραν τοῦ μεσονυκτίου τῆς 28ης Φεβρουαρίου πρὸς τὴν πρώτην Μαρτίου 1919 ἡ ἡλικία τῆς σελήνης κατὰ χρόνον Ἱερουσαλὴμ θὰ ᾔνε 12 ἡμ. 11 ὥρ. 43' λ. 59" λ. καὶ ὅτι τὴν 12ην ὥρ. 16' λ. 0",776 λ. μ. μ. τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1919 κατὰ χρόνον Ἱερουσαλὴμ ἄρχεται νέα σελήνη.

Διὰ τὴν ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1925 ἔχομεν

$$1925 - 1901 = 24 \quad \text{καὶ} \quad \frac{365,25 \times 24 + 23,3100262}{29,5305881}$$

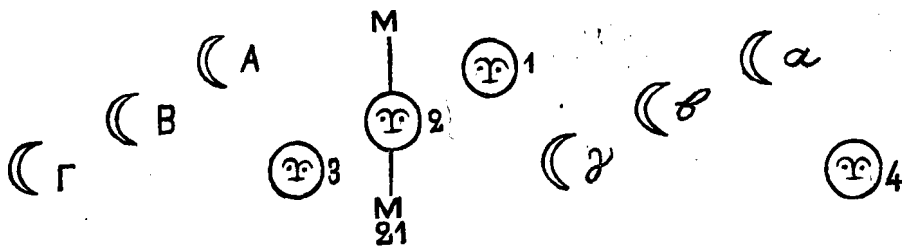
ἡ $\frac{8789,3100262}{295305881}$ ὑπόλ.=18,7253605=ἑπακτῇ 1925.

ἔχοντες δὲ τὴν ἀκριβῆ ἀστρονομικὴν ἑπακτὴν ἔτους τινός, εὐρίσκομεν εὐκολώτατα τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης καθ' οἷανδὴποτε ἡμερομηνίαν τοῦ ἔτους τούτου θέλομεν.

§ 44. Μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα.

Νομικὸν πάσχα καλεῖται τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων, ὅπερ κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον⁽²⁾ τελεῖται τῇ 14ῃ τοῦ ἑβραϊκοῦ μηνὸς Νισάν, ἀρχομένου ἀπὸ τῆς πλησιεστέρας τῇ ἑαρινῇ ἰσημερίᾳ νέας σελήνης, εἴτε προηγουμένης εἴτε ἐπομένης αὐτῇ.

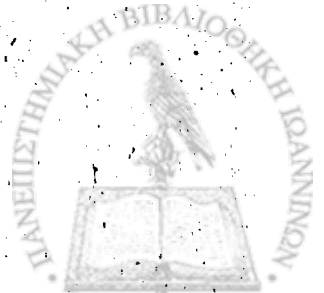
Ἐστω Μ Μ ἡ 21ῃ Μαρτίου, καθ' ἣν γίνεται ἡ ἑαρινῇ ἰσημερία· Α, Β, Γ, αἱ νέαι σελήναι, αἵτινες προηγούνται τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας· καὶ α, β, γ, αἱ νέαι σελήναι, αἵτινες ἔπονται τῇ ἑαρινῇ ἰσημερίᾳ.

Ἐκ τῶν τριῶν νέων σεληνῶν Α, Β, Γ, αἵτινες προηγούνται τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας Μ Μ, μόνον αἱ νέαι σελήναι Α καὶ Β ἀποτελοῦσι τὴν ἀρχὴν τοῦ ἰουδαϊκοῦ μηνὸς Νισάν, διότι κεῖνται πλησιέστερον τῇ ἑαρινῇ ἰσημερίᾳ, ἢ αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν νέαι σελήναι α καὶ β, αἵτινες κεῖνται ἀπώτερον αὐτῆς, ἐκ δὲ τῶν πανσελήνων μόνον αἱ

2. Ἐξ 66. ιδ'. 2—15, κγ'. 15—34, Λευϊτ. κγ'. 5, καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἰωσήπου Ἑβραϊκὴ ἀρχαιολογία διδλ. Γ'. κεφ. ι'. 5.

ὑπ' ἀριθμὸν 1, ἥτις κεῖται μετὰ τὴν ἔαρινὴν ἰσημερίαν καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 2, ἥτις κεῖται ἐπὶ τῆς ἔαρινῆς ἰσημερίας, πίπτουσιν ἐπὶ τῆς 14ης τοῦ μηνὸς Νισάν, καθ' ἣν τελεῖται τὸ νομικὸν πᾶσχα.

Ἐκ δὲ τῶν τριῶν νέων σεληνῶν α, β, γ, αἵτινες ἔπονται τῇ ἔαρινῇ ἰσημερίᾳ, μόνον ἡ νέα σελήνη γ ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἰουδαϊκοῦ μηνὸς Νισάν, διότι κεῖται πλησιέστερον τῇ ἔαρινῇ ἰσημερίᾳ M M, ἢ ἡ ἀντίστειχος αὐτῇ Γ, ἥτις κεῖται ἀπώτερον αὐτῆς· ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. 4 πανσελήνος πίπτει ἐπὶ τῆς 14ης τοῦ μηνὸς Νισάν, καθ' ἣν τελεῖται τὸ νομικὸν πᾶσχα.

Ἡ μηνολογία λοιπὸν τῆς πανσελήνου, τῆς πλησιέστερας τῇ ἔαρινῇ ἰσημερίᾳ νέας σελήνης, εἴτε προηγουμένης εἴτε ἐπομένης αὐτῇ, τυγχάνει καὶ μηνολογία τοῦ νομικοῦ πᾶσχα, ἣν οἱ πασχαλιογράφοι τῆς τε ὀρθοδόξου καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας εὐρίσκουσιν, ἀφαιροῦντες τὴν ἐπακτὴν (§ 29) τοῦ δεδομένου ἔτους ἀπὸ 44 μὲν, ($44 = 1 \frac{1}{2}$ σελην. μῆν), εἰάν ἡ ἐπακτὴ ᾔνε ἐλάσσων τοῦ 24, ἀπὸ 74 δέ, ($74 = 2 \frac{1}{2}$ σελην. μῆνες), εἰάν ἡ ἐπακτὴ ᾔνε μείζων τοῦ 24. Ἐὰν ὁμοῦς ὁ κύκλος τῆς σελήνης (§ 27) τοῦ δεδομένου ἔτους ᾔνε 17 ἢ 18, ἢ 19, ἀφαιροῦσι τὴν ἐπακτὴν ἀπὸ 43 ἢ ἀπὸ 73. Καὶ ἡ διαφορὰ, εἰάν μὲν ᾔνε ἐλάσσων τοῦ 32, δεικνύει τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ νομικοῦ πᾶσχα ἐν μηνὶ τῷ Μαρτίῳ, εἰάν δὲ ᾔνε μείζων τοῦ 31, ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτῆς 31, καὶ ἡ νέα διαφορὰ δεικνύει τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ νομικοῦ πᾶσχα ἐν μηνὶ τῷ Ἀπριλίῳ. Ἐὰν δὲ ἡ ἐπακτὴ ᾔνε 24, ὅρα τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐν § 45.

Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἀφαιρῶμεν τὴν ἐπακτὴν ἀπὸ 43 ἢ ἀπὸ 73, αὐξάνομεν τὴν ἐπακτὴν κατὰ μονάδα, ὅταν ὁ κύκλος τῆς σελήνης ᾔνε 17, ἢ 18, ἢ 19, καὶ ἀφαιροῦμεν πάλιν ἀπὸ 44 ἢ ἀπὸ 74, καὶ ἔνεκα τούτου ὁ συγκριτικὸς πίναξ.

Α τῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 40) ἔλαβε τὴν μορφήν, ἣν ἔχει ὁ πίναξ Β (§ 40) καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πίνακος τούτου Β κατεσκευάσθη καὶ ὁ γενικὸς πίναξ τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41).

Ὅθεν ἡ μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα τοῦ ἔτους 1918

Κατὰ μὲν τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 32) ἔχει ὡς ἐξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα = $(74 - 26 - 31) = 17$ Ἀπριλίου

Κατὰ δὲ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς (§ 41) τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔχει ὡς ἐξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα = $(44 - 1 - 31) = 12$ Ἀπριλίου

Κατὰ δὲ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς (§ 37) τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἔχει ὡς ἐξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα = $(44 - 17) = 27$ Μαρτίου

Κατὰ δὲ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς αὐτοῦ (§ 41) ἔχει ὡς ἐξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα = $(44 - 18) = 26$ Μαρτίου

Κατὰ δὲ τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς αὐτοῦ (§ 41) ἔχει ὡς ἐξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα = $(44 - 19) = 25$ Μαρτίου.

§ 45. Περὶ τῆς ἐπακτῆς 24.

Ἐν μὲν τῷ πίνακι τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 32) ἐπακτὴ 24 δὲν ὑπάρχει, ἐν δὲ τῷ πίνακι Β (§ 40) καὶ ἐν τῷ γενικῷ πίνακι τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41) ὑπάρχει καὶ ἐπακτὴ 24. Ἐπειδὴ δέ, ὅταν ἡ ἐπακτὴ ᾖ 24, ἡ μηνολογία τοῦ νομι-

κοῦ πάσχα πίπτει ἢ τὴν 20ὴν Μαρτίου ἢ τὴν 19ην Ἀπρι-
λίου, διότι $44 - 24 = 20$ Μαρτ. νομ. πάσχα,

καὶ $74 - 24 - 31 = 19$ Ἀπριλ. νομ. πάσχα,

καὶ ἐπειδὴ τὸ νομικὸν πάσχα δὲν τελεῖται ποτε οὔτε τὴν
20ὴν Μαρτίου πρὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, ἥτις γίνεται τὴν
21ην Μαρτίου, οὔτε τὴν 19ην Ἀπριλίου, διότι, ὅταν ἡ 19η
Ἀπριλίου τύχη ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία
θὰ ἀναγκασθῇ νὰ τελέσῃ τὸ ἅγιον πάσχα τὴν ἐπομένην
κυριακὴν, δηλ. τὴν 26ην Ἀπριλίου, ἀλλ' ὡς γνωστόν, τὸ
ἅγιον πάσχα δὲν ἐξέρχεται ποτε πέραν τῆς 25ης Ἀπριλίου.
Εὕρισκόμεθα λοιπὸν πρὸ μιᾶς δυσκόλου περιπτώσεως, ἣν
ἡ α'. οἰκουμενικὴ σύνοδος δὲν προέβλεψε, διότι ἐν ταῖς
ἐπακταῖς αὐτῆς (§ 32), μὴ ὑπαρχούσης ἐπακτῆς 24, δὲν
εἶχεν ἀφορμὴν νὰ καθορίσῃ περίπτωσιν μὴ ὑπάρχουσαν.

† Ἀλλ' ὅν ὁ τρόπον ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, τῆς ἐπα-
κτῆς οὔσης 24 καὶ τῆς 19ης Ἀπριλίου πιπτούσης ἐν ἡμέρᾳ
κυριακῇ, ἐξοικονομεῖ τὴν περίπτωσιν ταύτην, λαμβάνουσα
ὡς 25 τὴν ἐπακτὴν 24, καὶ ἐὰν ἐν τῇ αὐτῇ ἐννεακαιδε-
καετηρίδι ὑπάρχῃ καὶ ἐπακτὴ 25, λαμβάνει αὐτὴν ὡς 26,
ἵνα μὴ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι συμπέσῃ
δὺς τὸ νομικὸν πάσχα κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, οὕτω
καὶ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται νὰ ἐξεύρῃ τρόπον
πρὸς ἐξοικονόμησιν τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου πάσχα, ὅσάκις
ἡ ἐπακτὴ ἐστὶν 24, καὶ ἡ 19η Ἀπριλίου ἢ ἡ πρώτη Μαρ-
τίου καλεῖται κυριακή.

Καθ' ἡμᾶς, ἐπειδὴ εἰς καὶ ἡμισυς σεληνιακοὶ μῆνες
ἀποτελοῦσιν ἄθροισμα οὐχὶ 44 ἡμερῶν, ὡς ὑπολογίζουσιν
οἱ πασχαλιογράφοι, ἀλλὰ 44,295882, δηλ. 44 ἡμερῶν, 7
ὥρῶν, καὶ 6' λ, ἐὰν ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τούτων ἀφαιρέσωμεν

τὴν ἐπακτὴν 24, λαμβάνομεν διαφορὰν 20 ἡμερῶν καὶ 7 ὥρων, ὅπερ δηλοῖ ὅτι, ὅταν ἡ ἐπακτὴ ᾗνε 24, ἡ πανσέληνος τοῦ Μαρτίου γίνεται 7 ὥρας μετὰ τὴν 20ὴν Μαρτίου, δηλ. τὴν 7ην ὥραν π. μ. τῆς 21ης Μαρτίου, καθ' ἣν γίνεται ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος καὶ τελεῖται καὶ τὸ νομικὸν πάσχα. Ἐπομένως, ὅταν ἡ ἐπακτὴ ᾗνε 24, καὶ ἡ πρώτη Μαρτίου καλεῖται κυριακή, καὶ ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι δὲν ὑπάρχει καὶ ἐπακτὴ 23, πρατιμότερόν ἐστιν ἵνα ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐορτάσῃ τὸ ἅγιον πάσχα τὴν 22αν Μαρτίου, παρὰ νὰ ἐορτάσῃ αὐτὸ τὴν 19ην Ἀπριλίου ὁμοῦ μετὰ τοῦ πάσχα τῶν ἰουδαίων ἢ νὰ δημιουργήσῃ καὶ 36ον πασχάλιον, ἐορτάζουσα αὐτὸ τὴν 26ην Ἀπριλίου. Ἐὰν ὅμως ἐν τῇ αὐτῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι ὑπάρχῃ καὶ ἐπακτὴ 23, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς πίναξι Α καὶ Δ τῆς § 48, τότε κατ' ἀνάγκην θὰ ἐορτάσῃ τὸ ἅγιον πάσχα τὴν 19ην Ἀπριλίου. Ὅπως δὴποτε ἡ περίπτωσις αὕτη ἐπαφίεται εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐτη ἔχοντα ἐπακτὴν 24 καὶ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου κυριακὴν ἀπὸ τοῦ 1918 μέχρι τοῦ 2790, κατὰ μὲν τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτάς εἰσι τὰ ἐξῆς· 1920, 2167 καὶ 2536· κατὰ δὲ τὸ ἐλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτάς εἰσι τὰ ἐξῆς. 2065, 2437, 2700, 2657 καὶ 2752. Αἱ ἐξαιρετικαὶ αὗται περιπτώσεις εἰσὶν ὀλίγαι, ἀλλ' ὅσαι δὴποτε καὶ ἂν ᾧσι, δέον νὰ καθορισθῇ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου πάσχα αὐτῶν.

Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὰ ἔτη 1954, 1981, 2049, 2076 θὰ ἐορτάσῃ τὸ ἅγιον πάσχα ὁμοῦ μετὰ τῶν ἰουδαίων,

§ 46. Πινακες τῆς μνηολογίας τοῦ νομικοῦ πλάχα κατὰ τὸ ἰουδαϊκὸν ἄλφabet-
 λόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησί. καὶ ἁδελφον. ἐτακτὰς τῆς ὁμοδοξοῦ Ἑκκλησίας.

A

B

Γ

A

Ἑκκλησί. ἐτακταί		
1 — ∞		
υ	ε	Νομ. πλάχα
0	8	Ἀργιλ.
1	19	Μαγρ.
2	0	Ἀργιλ.
3	11	Ἀργιλ.
4	22	Μαγρ.
5	3	Ἀργιλ.
6	14	Μαγρ.
7	25	Ἀργιλ.
8	6	Ἀργιλ.
9	17	Μαγρ.
10	28	Ἀργιλ.
11	9	Ἀργιλ.
12	20	Μαγρ.
13	1	Ἀργιλ.
14	12	Ἀργιλ.
15	23	Μαγρ.
16	4	Ἀργιλ.
17	15	Μαγρ.
18	26	Ἀργιλ.

Ἀδελφον. ἐτακταί		
1862 2169		
υ	ε	Νομ. πλάχα
0	13	Μαγρ.
1	24	Ἀργιλ. *19
2	5	Ἀργιλ.
3	16	Μαγρ.
4	27	Ἀργιλ.
5	8	Ἀργιλ.
6	19	Μαγρ.
7	0	Ἀργιλ.
8	11	Ἀργιλ.
9	22	Μαγρ.
10	3	Ἀργιλ.
11	14	Μαγρ.
12	25	Ἀργιλ.
13	6	Ἀργιλ.
14	17	Μαγρ.
15	28	Ἀργιλ.
16	9	Ἀργιλ.
17	20	Μαγρ.
18	1	Ἀργιλ.

Ἀδελφον. ἐτακταί		
2170--2477		
υ	ε	Νομ. πλάχα
0	14	Μαγρ.
1	25	Ἀργιλ.
2	6	Ἀργιλ.
3	17	Μαγρ.
4	28	Ἀργιλ.
5	9	Ἀργιλ.
6	20	Μαγρ.
7	1	Ἀργιλ.
8	12	Ἀργιλ.
9	23	Μαγρ.
10	4	Ἀργιλ.
11	15	Μαγρ.
12	26	Ἀργιλ.
13	7	Ἀργιλ.
14	18	Μαγρ.
15	29	Ἀργιλ.
16	10	Ἀργιλ.
17	21	Μαγρ.
18	2	Ἀργιλ.

Ἀδελφον. ἐτακταί		
2478 - 2784		
υ	ε	Νομ. πλάχα
0	15	Μαγρ.
1	26	Ἀργιλ.
2	7	Ἀργιλ.
3	18	Μαγρ.
4	29	Ἀργιλ.
5	10	Ἀργιλ.
6	21	Μαγρ.
7	2	Ἀργιλ.
8	13	Μαγρ.
9	24	Ἀργιλ.
10	5	Ἀργιλ.
11	16	Μαγρ.
12	27	Ἀργιλ.
13	8	Ἀργιλ.
14	19	Μαγρ.
15	0	Ἀργιλ.
16	11	Ἀργιλ.
17	22	Μαγρ.
18	3	Ἀργιλ.

§ 47. Πίνακες τῆς γυνολογίας τοῦ νομικοῦ πάσχα κατὰ τὸ γρηγοριανόν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπαχτάς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Δ

2600—2899		
ν	ε	Νομ. πάσχα
0	26	Ἀπριλ. 17
1	7	Ἀπριλ. 6
2	18	Μαρτ. 26
3	29	Ἀπριλ. 14
4	10	Ἀπριλ. 3
5	21	Μαρτ. 23
6	2	Ἀπριλ. 11
7	13	Μαρτ. 31
8	24	Ἀπριλ. *19
9	5	Ἀπριλ. 8
10	16	Μαρτ. 28
11	27	Ἀπριλ. 16
12	8	Ἀπριλ. 5
13	19	Μαρτ. 25
14	0	Ἀπριλ. 13
15	11	Ἀπριλ. 2
16	22	Μαρτ. 22
17	3	Ἀπριλ. 10
18	14	Μαρτ. 30

Γ

2300—2399 2500—2599		
ν	ε	Νομ. πάσχα
0	27	Ἀπριλ. 16
1	8	Ἀπριλ. 5
2	19	Μαρτ. 25
3	0	Ἀπριλ. 13
4	11	Ἀπριλ. 2
5	22	Μαρτ. 22
6	3	Ἀπριλ. 10
7	14	Μαρτ. 30
8	25	Ἀπριλ. 18
9	6	Ἀπριλ. 7
10	17	Μαρτ. 27
11	28	Ἀπριλ. 15
12	9	Ἀπριλ. 4
13	20	Μαρτ. 24
14	1	Ἀπριλ. 12
15	12	Ἀπριλ. 1
16	23	Μαρτ. 21
17	4	Ἀπριλ. 9
18	15	Μαρτ. 29

Β

2200—2299 2400—2499		
ν	ε	Νομ. πάσχα
0	28	Ἀπριλ. 15
1	9	Ἀπριλ. 4
2	20	Μαρτ. 24
3	1	Ἀπριλ. 12
4	12	Ἀπριλ. 1
5	23	Μαρτ. 21
6	4	Ἀπριλ. 9
7	15	Μαρτ. 29
8	26	Ἀπριλ. 17
9	7	Ἀπριλ. 6
10	18	Μαρτ. 26
11	29	Ἀπριλ. 14
12	10	Ἀπριλ. 3
13	21	Μαρτ. 23
14	2	Ἀπριλ. 11
15	13	Μαρτ. 31
16	24	Ἀπριλ. *19
17	5	Ἀπριλ. 8
18	16	Μαρτ. 28

Α

1900—2199		
ν	ε	Νομ. πάσχα
0	29	Ἀπριλ. 14
1	10	Ἀπριλ. 3
2	21	Μαρτ. 23
3	2	Ἀπριλ. 11
4	13	Μαρτ. 31
5	24	Ἀπριλ. *19
6	5	Ἀπριλ. 8
7	16	Μαρτ. 28
8	27	Ἀπριλ. 16
9	8	Ἀπριλ. 5
10	19	Μαρτ. 25
11	0	Ἀπριλ. 13
12	11	Ἀπριλ. 2
13	22	Μαρτ. 22
14	3	Ἀπριλ. 10
15	14	Μαρτ. 30
16	25	Ἀπριλ. *18
17	6	Ἀπριλ. 7
18	17	Μαρτ. 27

* Όρα σ 45. †

§ 48. Πίνακες τῆς μνηολογίας τοῦ νομικοῦ πύδχα κατὰ τὸ γρηγοριανόν
ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἑτακτὰς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας

1

2

3

4

1862—2097		
ν	ε	Νομ. πύδχα
0	0	'Αργιλ. 13
1	11	'Αργιλ. 2
2	22	Μαγρ. 22
3	3	'Αργιλ. 10
4	14	Μαγρ. 30
5	25	'Αργιλ. 18
6	6	'Αργιλ. 7
7	17	Μαγρ. 27
8	28	'Αργιλ. 15
9	9	'Αργιλ. 4
10	20	Μαγρ. 24
11	1	'Αργιλ. 12
12	12	'Αργιλ. 1
13	23	Μαγρ. 21
14	4	'Αργιλ. 9
15	15	Μαγρ. 29
16	26	'Αργιλ. 17
17	7	'Αργιλ. 6
18	18	Μαγρ. 26

2098—2333		
ν	ε	Νομ. πύδχα
0	29	'Αργιλ. 14
1	10	'Αργιλ. 3
2	21	Μαγρ. 23
3	2	'Αργιλ. 11
4	13	Μαγρ. 31
5	24	'Αργιλ. *19
6	5	'Αργιλ. 8
7	16	Μαγρ. 28
8	27	'Αργιλ. 16
9	8	'Αργιλ. 5
10	19	Μαγρ. 25
11	0	'Αργιλ. 13
12	11	'Αργιλ. 2
13	22	Μαγρ. 22
14	3	'Αργιλ. 10
15	14	Μαγρ. 30
16	25	'Αργιλ. *18
17	6	'Αργιλ. 7
18	17	Μαγρ. 27

2334—2568		
ν	ε	Νομ. πύδχα
0	28	'Αργιλ. 15
1	9	'Αργιλ. 4
2	20	Μαγρ. 24
3	1	'Αργιλ. 12
4	12	'Αργιλ. 1
5	23	Μαγρ. 21
6	4	'Αργιλ. 9
7	15	Μαγρ. 29
8	26	'Αργιλ. 17
9	7	'Αργιλ. 6
10	18	Μαγρ. 26
11	29	'Αργιλ. 14
12	10	'Αργιλ. 3
13	21	Μαγρ. 23
14	2	'Αργιλ. 11
15	13	Μαγρ. 31
16	24	'Αργιλ. *19
17	5	'Αργιλ. 8
18	16	Μαγρ. 28

2569—2804		
ν	ε	Νομ. πύδχα
0	27	'Αργιλ. 16
1	8	'Αργιλ. 5
2	19	Μαγρ. 25
3	0	'Αργιλ. 13
4	11	'Αργιλ. 2
5	22	Μαγρ. 22
6	3	'Αργιλ. 10
7	14	Μαγρ. 30
8	25	'Αργιλ. 18
9	6	'Αργιλ. 7
10	17	Μαγρ. 27
11	28	'Αργιλ. 15
12	9	'Αργιλ. 4
13	20	Μαγρ. 24
14	1	'Αργιλ. 12
15	12	'Αργιλ. 1
16	23	Μαγρ. 21
17	4	'Αργιλ. 9
18	15	Μαγρ. 28

§ 49. Πίνακες τῆς γυνολογίας τοῦ νομικοῦ πάσχα κατὰ τὸ ἐλληνικὸν
ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐπακτὰς αὐτοῦ.

Α

1862—2081		
ν	ε	Νομ. πάσχα
0	1	Ἀπριλ. 12
1	12	Ἀπριλ. 1
2	23	Μαρτ. 21
3	4	Ἀπριλ. 9
4	15	Μαρτ. 29
5	26	Ἀπριλ. 17
6	7	Ἀπριλ. 6
7	18	Μαρτ. 26
8	29	Ἀπριλ. 14
9	10	Ἀπριλ. 3
10	21	Μαρτ. 23
11	2	Ἀπριλ. 11
12	13	Μαρτ. 31
13	24	Ἀπριλ. *19
14	5	Ἀπριλ. 8
15	16	Μαρτ. 28
16	27	Ἀπριλ. 16
17	8	Ἀπριλ. 5
18	19	Μαρτ. 25

Β

2082—2300		
ν	ε	Νομ. πάσχα
0	0	Ἀπριλ. 13
1	11	Ἀπριλ. 2
2	22	Μαρτ. 22
3	3	Ἀπριλ. 10
4	14	Μαρτ. 30
5	25	Ἀπριλ. 18
6	6	Ἀπριλ. 7
7	17	Μαρτ. 27
8	28	Ἀπριλ. 15
9	9	Ἀπριλ. 4
10	20	Μαρτ. 24
11	1	Ἀπριλ. 12
12	12	Ἀπριλ. 1
13	23	Μαρτ. 21
14	4	Ἀπριλ. 9
15	15	Μαρτ. 29
16	26	Ἀπριλ. 17
17	7	Ἀπριλ. 6
18	18	Μαρτ. 26

Γ

2301—2520		
ν	ε	Νομ. πάσχα
0	29	Ἀπριλ. 14
1	10	Ἀπριλ. 3
2	21	Μαρτ. 23
3	2	Ἀπριλ. 11
4	13	Μαρτ. 31
5	24	Ἀπριλ. *19
6	5	Ἀπριλ. 8
7	16	Μαρτ. 28
8	27	Ἀπριλ. 16
9	8	Ἀπριλ. 5
10	19	Μαρτ. 25
11	0	Ἀπριλ. 13
12	11	Ἀπριλ. 3
13	22	Μαρτ. 22
14	3	Ἀπριλ. 10
15	14	Μαρτ. 30
16	25	Ἀπριλ. 18
17	6	Ἀπριλ. 7
18	17	Μαρτ. 27

Δ

2521—2739		
ν	ε	Νομ. πάσχα
0	28	Ἀπριλ. 15
1	9	Ἀπριλ. 4
2	20	Μαρτ. 25
3	1	Ἀπριλ. 12
4	12	Ἀπριλ. 1
5	23	Μαρτ. 21
6	4	Ἀπριλ. 9
7	15	Μαρτ. 29
8	26	Ἀπριλ. 17
9	7	Ἀπριλ. 6
10	18	Μαρτ. 26
11	29	Ἀπριλ. 14
12	10	Ἀπριλ. 3
13	21	Μαρτ. 23
14	2	Ἀπριλ. 11
15	13	Μαρτ. 31
16	24	Ἀπριλ. *19
17	5	Ἀπριλ. 8
18	16	Μαρτ. 28

*Ἴνα εὗρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα ἔτους τινὸς διὰ τῶν ἀνωτέρω πινάκων, (§ 46, § 47, § 48, § 49), διαιροῦμεν τὸ δεδομένον ἔτος διὰ 19, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὀριζοντίᾳ σειρᾷ, ἐν ᾗ ὑπάρχει τὸ ἐκ τῆς διαιρέσεως μείναν ὑπόλοιπον ν , εὕρίσκεται ἡ ἐπακτὴ ϵ τοῦ δεδομένου ἔτους καὶ ἡ μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα.

Οὕτω μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα τοῦ ἔτους 1918 κατὰ μὲν τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 46 A) ἐστὶν ἡ 17ῃ Ἀπριλίου, κατὰ δὲ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς αὐτῆς (§ 46 B) ἐστὶν ἡ 12ῃ Ἀπριλίου, διότι τὸ ἔτος 1918 διαιρούμενον διὰ 19 ἀφίησιν ὑπόλοιπον 18.

Τὸ νομικὸν πάσχα τοῦ μὲν ἔτους 28 μ. Χ. ἐτελεῖτο τὴν 27ην Μαρτίου ἐν ἡμέρᾳ σαββάτῳ, τοῦ δὲ ἔτους 31 μ. Χ. ἐτελεῖτο τὴν 24ην Μαρτίου ἐπίσης ἐν ἡμέρᾳ σαββάτῳ, ἐξ οὗ ἐξάγεται, ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθη ἡ τὴν 26ην Μαρτίου ἐν ἡλικίᾳ 28 ἐτῶν καὶ 3 μηνῶν, ἡ τὴν 23ην Μαρτίου ἐν ἡλικίᾳ 31 ἐτῶν καὶ 3 μηνῶν. Ἐπειδὴ ὁμως ἐν τῇ χρονολογίᾳ ὑπάρχει 4 ἐτῶν διαφορά (ὄρα § 14), κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐσταυρώθη ἐν ἡλικίᾳ 32 ἐτῶν καὶ 3 μηνῶν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἐν ἡλικίᾳ 35 ἐτῶν καὶ 3 μηνῶν.

§ 50. Τύποι, δι' ὧν εὕρίσκεται τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου παντὸς ἔτους.

α'. Κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον

$$\beta = \text{ὑπολοίπῳ} \frac{\alpha + 2 + \frac{\alpha}{4}}{7}$$

Ὁ τύπος οὗτος ἰσχύει ἀπὸ τοῦ 1ου ἔτους μ. Χ. καὶ ἔξῃς μέχρι τοῦ ἀπείρου.

Ὁ δὲ τύπος $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{A+5+\frac{A}{4}}{7}$

ἰσχύει ἀπὸ τοῦ 1ου ἔτους τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου (5508 π. Χ.) καὶ ἔξῃς μέχρι τοῦ ἀπείρου.

Ὁ δὲ τύπος $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\delta+\frac{\delta}{4}}{7}, \delta = \alpha - 1919$

ἰσχύει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1920 καὶ ἔξῃς μέχρι τοῦ ἀπείρου.

6'. Κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον

1900 — 2099, $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+3+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2100 — 2199, $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+2+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2200 — 2299, $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+1+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2300 — 2499, $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+0+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2500 — 2599, $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+6+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2600 — 2699, $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+5+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2700 — 2899, $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+4+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2900 — 2999, $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+3+\frac{\alpha}{4}}{7}$

γ'. Κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον.

$$1864 - 1991, \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha + 4 + \frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$1992 - 2119, \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha + 3 + \frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2120 - 2247, \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha + 2 + \frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2248 - 2375, \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha + 1 + \frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2376 - 2503, \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha + 0 + \frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2504 - 2631, \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha + 6 + \frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2632 - 2759, \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha + 5 + \frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2760 - 2887, \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha + 4 + \frac{\alpha}{4}}{7}$$

Ἐν πᾶσι τοῖς τύποις τούτοις τὸ μὲν α παριστᾷ τὸ δεδομένον ἔτος. τὸ δὲ A τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη καὶ ἐξῆς· τὸ δὲ β τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου οὕτω $\beta=1$ =κυριακῇ, $\beta=2$ =δευτέρᾳ, $\beta=3$ =τρίτῃ, $\beta=4$ =τετάρτῃ, $\beta=5$ =πέμπτῃ, $\beta=6$ =παρασκευῇ, $\beta=0=7$ =σάββατῳ· τῶν δὲ κλασμάτων $\frac{\alpha}{4}$, $\frac{A}{4}$ καὶ $\frac{\delta}{4}$ θὰ λαμβάνωμεν, μόνον τὸ ἀκέραιον μέρος τοῦ πηλίκου.

§ 51. Πίναξ σταθερῶς καὶ αἰώνιος, δι' οὗ εὐρίσκεται τὸ ὄνομα τῆς πρώτης
Μαρτίου παντὸς ἔτους κατὰ τὸ ἰούλιον, γρηγοριαν., καὶ ἑλληνικόν. ἡμερολόγιον.

Υ = ὑπολ. $\frac{\xi\tau\omicron\upsilon\varsigma}{28}$		0	1	2	3	4	5	Υ = ὑπολ. $\frac{\xi\tau\omicron\upsilon\varsigma}{28}$	
		6	7	13	8	10	11		
		17	12	19	14	20	16		
		23	18	24	25	26	22		
* Ἐτη ἰουλιανὰ		δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	1 — ∞
1900—2099		τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	2900—2999
2100—2199		δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	3000—3099
2200—2299		κυρ.	δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	σάββ.	3100—3299
2300—2499		σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	3300—3399
2500—2599		παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	3400—3499
2600—2699		πέμπτ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	3500—3699
2700—2899		τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρὶν.	3700—3799
* Ἐτη γρηγοριανὰ		1864—1991	1992—2119	2120—2247	2248—2375	2376—2503	2504—2631	2632—2759	Ἐτη ἑλληνικὰ
		τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρὶν.	δευτ.
		τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	δευτ.
		δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	κυρ.
		κυρ.	δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	σάββ.	σάββ.
		σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	παρ.	παρ.
		παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	πέμπτ.	πέμπτ.
		πέμπτ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρὶν.	τετάρ.	τετάρ.

§ 53. Ἑρμηνεία τοῦ πίνακος.

Οἱ ἀριθμοί, οἱ ἔχοντες ἐκατέρωθεν Υ , δεικνύουσι τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 27 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 28 διαιρέσεως 28 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν. Οἱ ἐκατέρωθεν τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος ἀριθμοὶ δεικνύουσι τὰ ἔτη κατὰ τὸ ἰουλιακόν, γρηγοριακὸν καὶ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον, ὧν τῆς πρώτης Μαρτίου τὸ ὄνομα ζητεῖται.

Ἵνα εὕρωμεν τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου ἔτους τινός, διαιροῦμεν αὐτὸ διὰ 28, καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον Υ . Εἴτα ἀκολουθοῦμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, τὴν ἔχουσαν τὸ ὑπόλοιπον Υ , καὶ τὴν ὀριζοντίαν σειράν, ἐν ᾗ εὕρηται τὸ δεδομένον ἔτος, καὶ ἐκεῖ, εἰς τὸ ὀρθογώνιον τῆς διασταυρώσεως αὐτῶν, εὐρίσκομεν τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου τοῦ δεδομένου ἔτους.

Κατὰ ταῦτα ἡ πρώτη Μαρτίου τοῦ ἔτους 2000 κατὰ μὲν τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καλεῖται **τρίτη**, κατὰ δὲ τὸ γρηγοριακὸν καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καλεῖται **τετάρτη**, διότι τὸ ἔτος 2000 διαιρούμενον διὰ 28, ἀφήσιν ὑπόλοιπον 12, καὶ ἡ κατακόρυφος στήλη, ἡ ἔχουσα τὸ ὑπόλοιπον 12, συναντᾷ τὰς ὀριζοντίας σειράς, ἐν αἷς ἐμπεριέχεται τὸ ἔτος 2000, εἰς τὰς ἡμέρας τρίτην καὶ τετάρτην.

§ 53. Τύπος, δι' οὗ εὐρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου πάσχα ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, ὀρθοδόξου καὶ καθολικῆς.

Μηνολογία ἁγίου πάσχα = μηνολ. νομ. πάσχα + 3 - θ
τοῦ θ περιστῶντος τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τελεῖται τὸ νομικὸν πάσχα. Οὕτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν

τοῦ ἁγίου πάσχα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ ἔτους 1918 κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτάς (§ 32), εὐρίσκομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα τοῦ ἔτους τούτου, 1918 (§ 44 Α), ἣτις ἐστὶν ἡ 17η Ἀπριλίου καὶ ἔχομεν·

$$\text{Μηνολ. ἁγίου πάσχα} = 17 \text{ Ἀπριλίου} + 8 - \theta$$

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη Μαρτίου τοῦ ἔτους 1918 καλεῖται πέμπτη, ἡ 17 Ἀπριλίου καλεῖται τρίτη $= \theta = 3$, ἐπομένως ἔχομεν·

$$\text{Μηνολ. ἁγίου πάσχα} = 17 + 8 - 3 = 22 \text{ Ἀπριλίου}$$

§ 54. Πασχάλιοι πίνακες.

Πρὸς εὐκόλον εὑρεσιν τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου πάσχα κατεσκευάσαμεν 9 ἐφεξῆς πασχαλίους πίνακας, ἐν οἷς ἡ πρώτη πρὸς τὰ ἀριστερὰ στήλη περιλαμβάνει τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα ἀπὸ τῆς 22ας Μαρτίου μέχρι τῆς 25ης Ἀπριλίου.

Ἡ δευτέρα στήλη, ἡ φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς υ, περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως τῶν ἐτῶν, ἐπτάκις κατακορύφως ἕκαστον ἐπαναλαμβανόμενον κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος.

Ἡ τρίτη στήλη, ἡ φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς Υ, περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 27 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 28 διαιρέσεως τῶν ἐτῶν, πεντάκις ἕκαστον ἐκ περιτροπῆς ἐπαναλαμβανόμενον κατ' ἀναλογίαν τῶν πέντε ἐβδομάδων, αἵτινες μεσολαβοῦσιν ἀπὸ τῆς 22ας Μαρτίου μέχρι τῆς 25ης Ἀπριλίου.

Ἡ τετάρτη στήλη περιλαμβάνει τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου, πεντάκις τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος ἐπα-

ναλαμβανομένων, καὶ χρησιμεύει πρὸς ἐξέλεγχιν τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου πάσχα.

§ 55. Χρῆσις τῶν πασχαλίων πινάκων.

Ἵνα εὗρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα ἔτους τινὸς διὰ τῶν πασχαλίων πινάκων διαιρούμεν τὸ δοθὲν ἔτος πρῶτον διὰ 19 καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον ν , ἔπειτα διὰ 28 καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον τ . Εἴτα ἀποβλέπομεν εἰς τοὺς πίνακας, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὀριζοντίᾳ σειρᾷ, ἐν ᾗ εὗρηνται τὰ ὑπόλοιπα ν καὶ τ , εὐρίσκομεν καὶ τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα.

Οὕτως ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου πάσχα τοῦ ἔτους 1918

Κατὰ μὲν τὸν πίνακα 1 τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 32) ἐστὶν ἡ 22α Ἀπριλίου 1918.

Κατὰ δὲ τὸν πίνακα 2 τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς (§ 41) τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐστὶν ἡ 15η Ἀπριλίου 1918.

Κατὰ δὲ τὸν πίνακα 4 τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς (§ 37) τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐστὶν ἡ 31η Μαρτίου 1918.

Κατὰ δὲ τὸν πίνακα 6 τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς (§ 41) τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐστὶν ἡ 31η Μαρτίου 1918.

Κατὰ δὲ τὸν πίνακα 7 τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς αὐτοῦ ἐπακτὰς (§ 41) ἐστὶν ἡ 30η Μαρτίου 1918.

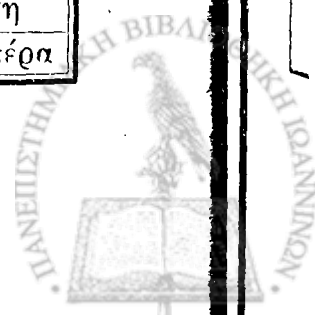
ΠΙΝΑΞ Ι, σταθερός και αιώνιος, δι' οὗ εὐρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου
Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων παντὸς ἔτους κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον
καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτάς, ἀπὸ τοῦ ἔτους 28 μ. Χ.
μέχρι τοῦ ἀπείρου.

Μηνολογ ἁγ. Πάσχα		υ=ὑπολ. ἔτους 19					Υ=ὑπολ. ἔτους 28				Ὄνομα α' Μαρτ.
Μαρτίου	22	15					5	11	16	22	Κυριακή
	23	15	4				4	10	21	27	Σάββατ.
	24	15	4				9	15	20	26	Παρασ.
	25	15	4	12			3	8	14	25	Πέμπτη
	26	15	4	12	1		2	13	19	24	Τετάρτη
	27	15	4	12	1		1	7	12	18	Τρίτη
	28	15	4	12	1	9	0	6	17	23	Δευτέρα
	29		4	12	1	9	5	11	16	22	Κυριακή
	30	17		12	1	9	4	10	21	27	Σάββατ.
	31	17	6	12	1	9	9	15	20	26	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	17	6		1	9	3	8	14	25	Πέμπτη
	2	17	6	14		9	2	13	19	24	Τετάρτη
	3	17	6	14	3	9	1	7	12	18	Τρίτη
	4	17	6	14	3		0	6	17	23	Δευτέρα
	5	17	6	14	3	11	5	11	16	22	Κυριακή
	6	0	6	14	3	11	4	10	21	27	Σάββατ.
	7	0		14	3	11	9	15	20	26	Παρασ.
	8	0	8	14	3	11	3	8	14	25	Πέμπτη
	9	0	8		3	11	2	13	19	24	Τετάρτη
	10	0	8	16		11	1	7	12	18	Τρίτη
	11	0	8	16	5	11	0	6	17	23	Δευτέρα
	12	0	8	16	5		5	11	16	22	Κυριακή
	13		8	16	5	13	4	10	21	27	Σάββατ.
	14	2	8	16	5	13	9	15	20	26	Παρασ.
	15	2		16	5	13	3	8	14	25	Πέμπτη
	16	2	10	16	5	13	2	13	19	24	Τετάρτη
	17	2	10		5	13	1	7	12	18	Τρίτη
	18	2	10	18		13	0	6	17	23	Δευτέρα
	19	2	10	18	7	13	5	11	16	22	Κυριακή
	20	2	10	18	7		4	10	21	27	Σάββατ.
	21		10	18	7		9	15	20	26	Παρασ.
	22		10	18	7		3	8	14	25	Πέμπτη
	23			18	7		2	13	19	24	Τετάρτη
	24			18	7		1	7	12	18	Τρίτη
	25				7		0	6	17	23	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 2, δι' οὗ εὐρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων
κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς
ἀπὸ τοῦ ἔτους 1864 μέχρι τοῦ ἔτους 2169.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα	υ=ὑπολ. $\frac{\xi\tau o u s}{19}$	Υ=ὑπολ. $\frac{\xi\tau o u s}{28}$	Ὄνομα α' Μαρτ.	
Μαρτίου	22	1	5 11 16 22	Κυριακή
	23	9	4 10 21 27	Σάββατ.
	24	9	9 15 20 26	Παρασ.
	25	9 17	3 8 14 25	Πέμπτη
	26	9 17 6	2 13 19 24	Τετάρτη
	27	9 17 6	1 7 12 18	Τρίτη
	28	9 17 6 14	0 6 17 28	Δευτέρα
	29	9 17 6 14 3	5 11 16 22	Κυριακή
	30	17 6 14 3	4 10 21 27	Σάββατ.
	31	11 17 6 14 3	9 15 20 26	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	11 0 6 14 3	3 8 14 25	Πέμπτη
	2	11 0 14 3	2 13 19 24	Τετάρτη
	3	11 0 8 14 3	1 7 12 18	Τρίτη
	4	11 0 8 3	0 6 17 23	Δευτέρα
	5	11 0 8 16	5 11 16 22	Κυριακή
	6	11 0 8 16 5	4 10 21 27	Σάββατ.
	7	0 8 16 5	9 15 20 26	Παρασ.
	8	13 8 16 5	3 8 14 25	Πέμπτη
	9	13 2 8 16 5	2 13 19 24	Τετάρτη
	10	13 2 16 5	1 7 12 18	Τρίτη
	11	13 2 10 16 5	0 6 17 23	Δευτέρα
	12	13 2 10 5	5 11 16 22	Κυριακή
	13	13 2 10 18	4 10 21 27	Σάββατ.
	14	13 2 10 18 7	9 15 20 26	Παρασ.
	15	2 10 18 7	3 8 14 25	Πέμπτη
	16	15 10 18 7	2 13 19 24	Τετάρτη
	17	15 4 10 18 7	1 7 12 18	Τρίτη
	18	15 4 18 7	0 6 17 23	Δευτέρα
	19	15 4 12 18 7	5 11 16 22	Κυριακή
	20	15 4 12 1 7	4 10 21 27	Σάββατ.
	21	15 4 12 1	9 15 20 26	Παρασ.
	22	15 4 12 1	3 8 14 25	Πέμπτη
	23	4 12 1	2 13 19 24	Τετάρτη
	24	12 1	1 7 12 18	Τρίτη
	25	12 1	0 6 17 23	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 3, δι' οὗ εὐρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων
κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἑπακτάς
ἀπὸ τοῦ ἔτους 2170 μέχρι τοῦ ἔτους 2477.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα	υ=ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{19}$	Υ=ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{28}$	Ὄνομα α' Μαρτ.
Μαρτίου	22 9	5 11 16 22	Κυριακή
	23 9	4 10 21 27	Σάββατ.
	24 9 17	9 15 20 26	Παρασ.
	25 9 17 6	3 8 14 25	Πέμπτη
	26 9 17 6	2 13 19 24	Τετάρτη
	27 9 17 6 14	1 7 12 18	Τρίτη
	28 9 17 6 14 3	0 6 17 28	Δευτέρα
	29 17 6 14 3	5 11 16 22	Κυριακή
	30 11 17 6 14 3	4 10 21 27	Σάββατ.
	31 11 0 6 14 3	9 15 20 26	Παρασ.
Ἀπριλίου	1 11 0 14 3	3 8 14 25	Πέμπτη
	2 11 0 8 14 3	2 13 19 24	Τετάρτη
	3 11 0 8 3	1 7 12 18	Τρίτη
	4 11 0 8 16	0 6 17 23	Δευτέρα
	5 11 0 8 16 5	5 11 16 22	Κυριακή
	6 0 8 16 5	4 10 21 27	Σάββατ.
	7 13 8 16 5	9 15 20 26	Παρασ.
	8 13 2 8 16 5	3 8 14 25	Πέμπτη
	9 13 2 16 5	2 13 19 24	Τετάρτη
	10 13 2 10 16 5	1 7 12 18	Τρίτη
	11 13 2 10 5	0 6 17 23	Δευτέρα
	12 13 2 10 18	5 11 16 22	Κυριακή
	13 13 2 10 18 7	4 10 21 27	Σάββατ.
	14 2 10 18 7	9 15 20 26	Παρασ.
	15 15 10 18 7	3 8 14 25	Πέμπτη
	16 15 4 10 18 7	2 13 19 24	Τετάρτη
	17 15 4 18 7	1 7 12 18	Τρίτη
	18 15 4 12 18 7	0 6 17 23	Δευτέρα
	19 15 4 12 1 7	5 11 16 22	Κυριακή
	20 15 4 12 1	4 10 21 27	Σάββατ.
	21 15 4 12 1	9 15 20 26	Παρασ.
	22 4 12 1	3 8 14 25	Πέμπτη
	23 12 1	2 13 19 24	Τετάρτη
	24 12 1	1 7 12 18	Τρίτη
	25 1	0 6 17 23	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 4, τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου Πάσχα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γρηγ. ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἑπακτάς (§ 37) ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 μέχρι τοῦ ἔτους 2099.

Μηνολογ ἁγ. Πάσχα	υ=ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{19}$	Υ=ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{28}$	Ὄνομα α Μαρτ.
Μαρτίου	22	4 10 21 27	Κυριακή
	23 13	9 15 20 26	Σάββατ.
	24 13 2	3 8 14 25	Παρασ.
	25 13 2	2 13 19 24	Πέμπτη
	26 13 2 10	1 7 12 18	Τετάρτη
	27 13 2 10	0 6 17 23	Τρίτη
	28 13 2 10 18	5 11 16 22	Δευτέρα
	29 13 2 10 18 7	4 10 21 27	Κυριακή
	30 2 10 18 7	9 15 20 26	Σάββατ.
	31 15 10 18 7	3 8 14 25	Παρασ.
Ἀπριλίου	1 15 4 10 18 7	2 13 19 24	Πέμπτη
	2 15 4 18 7	1 7 12 18	Τετάρτη
	3 15 4 12 18 7	0 6 17 23	Τρίτη
	4 15 4 12 1 7	5 11 16 22	Δευτέρα
	5 15 4 12 1	4 10 21 27	Κυριακή
	6 15 4 12 1 9	9 15 20 26	Σάββατ.
	7 4 12 1 9	3 8 14 25	Παρασ.
	8 17 12 1 9	2 13 19 24	Πέμπτη
	9 17 6 12 1 9	1 7 12 18	Τετάρτη
	10 17 6 1 9	0 6 17 23	Τρίτη
	11 17 6 14 9	5 11 16 22	Δευτέρα
	12 17 6 14 3 9	4 10 21 27	Κυριακή
	13 17 6 14 3	9 15 20 26	Σάββατ.
	14 17 6 14 3 11	3 8 14 25	Παρασ.
	15 0 6 14 3 11	2 13 19 24	Πέμπτη
	16 0 14 3 11	1 7 12 18	Τετάρτη
	17 0 8 14 3 11	0 6 17 23	Τρίτη
	18 0 8 16* 3 11	5 11 16 22	Δευτέρα
	19 0 8 16 5* 11	4 10 21 27	Κυριακή
	20 0 8 16 5 11	9 15 20 26	Σάββατ.
	21 0 8 16 5	3 8 14 25	Παρασ.
	22 8 16 5	2 13 19 24	Πέμπτη
	23 8 16 5	1 7 12 18	Τετάρτη
	24 16 5	0 6 17 23	Τρίτη
	25 5	5 11 16 22	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 5, τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου Πάσχα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ
τὸ γρηγ. ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἑπакτάς (§ 37)
ἀπὸ τοῦ ἔτους 2100 μέχρι τοῦ ἔτους 2199.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα	υ=ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{19}$	Υ=ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{28}$	Ὄνομα α' Μαρτ.
Μαρτίου	22	5 11 16 22	Κυριακή
	23 13	4 10 21 27	Σάββατ.
	24 13 2	9 15 20 26	Παρασ.
	25 13 2	3 8 14 25	Πέμπτη
	26 13 2 10	2 13 19 24	Τετάρτη
	27 13 2 10	1 7 12 18	Τρίτη
	28 13 2 10 18	0 6 17 28	Δευτέρα
	29 13 2 10 18 7	5 11 16 22	Κυριακή
	30 2 10 18 7	4 10 21 27	Σάββατ.
	31 15 10 18 7	9 15 20 26	Παρασ.
Ἀπριλίου	1 15 4 10 18 7	3 8 14 25	Πέμπτη
	2 15 4 18 7	2 13 19 24	Τετάρτη
	3 15 4 12 18 7	1 7 12 18	Τρίτη
	4 15 4 12 1 7	0 6 17 23	Δευτέρα
	5 15 4 12 1	5 11 16 22	Κυριακή
	6 15 4 12 1 9	4 10 21 27	Σάββατ.
	7 4 12 1 9	9 15 20 26	Παρασ.
	8 17 12 1 9	3 8 14 25	Πέμπτη
	9 17 6 12 1 9	2 13 19 24	Τετάρτη
	10 17 6 1 9	1 7 12 18	Τρίτη
	11 17 6 14 9	0 6 17 23	Δευτέρα
	12 17 6 14 3 9	5 11 16 22	Κυριακή
	13 17 6 14 3	4 10 21 27	Σάββατ.
	14 17 6 14 3 11	9 15 20 26	Παρασ.
	15 0 6 14 3 11	3 8 14 25	Πέμπτη
	16 0 14 3 11	2 13 19 24	Τετάρτη
	17 0 8 14 3 11	1 7 12 18	Τρίτη
	18 0 8 16* 2 11	0 6 17 23	Δευτέρα
	19 0 8 16 5* 11	5 11 16 22	Κυριακή
	20 0 8 16 5 11	4 10 21 27	Σάββατ.
	21 0 8 16 5	9 15 20 26	Παρασ.
	22 8 16 5	3 8 14 25	Πέμπτη
	23 8 16 5	2 13 19 24	Τετάρτη
	24 16 5	1 7 12 18	Τρίτη
	25 5	0 6 17 23	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 6, τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου Πάσχα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας κα-
τὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς
(§ 41) ἀπὸ τοῦ 1918 μέχρι τοῦ 2097.

Μηνολογ ἁγ. Πάσχα		$v = \text{ὑπολ.} \frac{\text{ἔτους}}{19}$	$Y = \text{ὑπολ.} \frac{\text{ἔτους}}{28}$	Ὄνομα α' Μαρτ.
Μαρτίου	22	13	4 10 21 27	Κυριακή
	23	13 2	9 15 20 26	Σάββατ.
	24	13 2	3 8 14 25	Παρασ.
	25	13 2 10	2 13 19 24	Πέμπτη
	26	13 2 10 18	1 7 12 18	Τετάρτη
	27	13 2 10 18	0 6 17 23	Τρίτη
	28	13 2 10 18 7	5 11 16 22	Δευτέρα
	29	2 10 18 7	4 10 21 27	Κυριακή
	30	15 10 18 7	9 15 20 26	Σάββατ.
	31	15 4 10 18 7	3 8 14 25	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	15 4 18 7	2 13 19 24	Πέμπτη
	2	15 4 12 7	1 7 12 18	Τετάρτη
	3	15 4 12 1 7	0 6 17 23	Τρίτη
	4	15 4 12 1	5 11 16 22	Δευτέρα
	5	15 4 12 1 9	4 10 21 27	Κυριακή
	6	4 12 1 9	9 15 20 26	Σάββατ.
	7	17 12 1 9	3 8 14 25	Παρασ.
	8	17 6 12 1 9	2 13 19 24	Πέμπτη
	9	17 6 1 9	1 7 12 18	Τετάρτη
	10	17 6 14 9	0 6 17 23	Τρίτη
	11	17 6 14 3 9	5 11 16 22	Δευτέρα
	12	17 6 14 3	4 10 21 27	Κυριακή
	13	17 6 14 3 11	9 15 20 26	Σάββατ.
	14	0 6 14 3 11	3 8 14 25	Παρασ.
	15	0 14 3 11	2 13 19 24	Πέμπτη
	16	0 8 14 3 11	1 7 12 18	Τετάρτη
	17	0 8 3 11	0 6 17 23	Τρίτη
	18	0 8 16 11	5 11 16 22	Δευτέρα
	19	0 8 16 5 11	4 10 21 27	Κυριακή
	20	0 8 16 5	9 15 20 26	Σάββατ.
	21	8 16 5	3 8 14 25	Παρασ.
	22	8 16 5	2 13 19 24	Πέμπτη
	23	16 5	1 7 12 18	Τετάρτη
	24	16 5	0 6 17 23	Τρίτη
	25	5	5 11 16 22	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 7, δι' οὗ εὐρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων
κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς
ἀπὸ τοῦ ἔτους 1864 μέχρι τοῦ ἔτους 1991.

Μηνολογ ἁγ. Πάσχα	$v = \text{ὑπολ.} \frac{\text{ἔτους}}{19}$	$Y = \text{ὑπολ.} \frac{\text{ἔτους}}{28}$	Ὄνομα α Μαρτ.
Μαρτίου	22 2	9 15 20 26	Κυριακή
	23 2	3 8 14 25	Σάββατ.
	24 2 10	2 13 19 24	Παρασ.
	25 2 10	1 7 12 18	Πέμπτη
	26 2 10 18	0 6 17 23	Τετάρτη
	27 2 10 18 7	5 11 16 22	Τρίτη
	28 2 10 18 7	4 10 21 27	Δευτέρα
	29 10 18 7 15	9 15 20 26	Κυριακή
	30 4 10 18 7 15	3 8 14 25	Σάββατ.
	31 4 18 7 15	2 13 19 24	Παρασ.
Ἀπριλίου	1 4 12 18 7 15	1 7 12 18	Πέμπτη
	2 4 12 1 7 15	0 6 17 23	Τετάρτη
	3 4 12 1 15	5 11 16 22	Τρίτη
	4 4 12 1 9 15	4 10 21 27	Δευτέρα
	5 4 12 1 9	9 15 20 26	Κυριακή
	6 12 1 9 17	3 8 14 25	Σάββατ.
	7 6 12 1 9 17	2 13 19 24	Παρασ.
	8 6 1 9 17	1 7 12 18	Πέμπτη
	9 6 14 9 17	0 6 17 23	Τετάρτη
	10 6 14 3 9 17	5 11 16 22	Τρίτη
	11 6 14 3 17	4 10 21 27	Δευτέρα
	12 6 14 3 11 17	9 15 20 26	Κυριακή
	13 6 14 3 11 0	3 8 14 25	Σάββατ.
	14 14 3 11 0	2 13 19 24	Παρασ.
	15 8 14 3 11 0	1 7 12 18	Πέμπτη
	16 8 3 11 0	0 6 17 23	Τετάρτη
	17 8 16 11 0	5 11 16 22	Τρίτη
	18 8 16 5 11 0	4 10 21 27	Δευτέρα
	19 8 16 5 13 0	9 15 20 26	Κυριακή
	20 8 16 5 13	3 8 14 25	Σάββατ.
	21 8 16 5 13	2 13 19 24	Παρασ.
	22 16 5 13	1 7 12 18	Πέμπτη
	23 16 5 13	0 6 17 23	Τετάρτη
	24 5 13	5 11 16 22	Τρίτη
	25 13	4 10 21 27	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 8, δι' οὗ εὐρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων
κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς
ἀπὸ τοῦ ἔτους 1992 μέχρι τοῦ ἔτους 2081.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα		$v = \text{ὑπολ.} \frac{\text{ἔτους}}{19}$	$Y = \text{ὑπολ.} \frac{\text{ἔτους}}{28}$	Ὄνομα α Μαρτ.
Μαρτίου	22	2	4 10 21 27	Κυριακή
	23	2	9 15 20 26	Σάββατ.
	24	2 10	3 8 14 25	Παρασ.
	25	2 10	2 13 19 24	Πέμπτη
	26	2 10 18	1 7 12 18	Τετάρτη
	27	2 10 18 7	0 6 17 23	Τρίτη
	28	2 10 18 7	5 11 16 22	Δευτέρα
	29	10 18 7 15	4 10 21 27	Κυριακή
	30	4 10 18 7 15	9 15 20 26	Σάββατ.
	31	4 18 7 15	3 8 14 25	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	4 12 18 7 15	2 13 19 24	Πέμπτη
	2	4 12 1 7 15	1 7 12 18	Τετάρτη
	3	4 12 1 15	0 6 17 23	Τρίτη
	4	4 12 1 9 15	5 11 16 22	Δευτέρα
	5	4 12 1 9	4 10 21 27	Κυριακή
	6	12 1 9 17	9 15 20 26	Σάββατ.
	7	6 12 1 9 17	3 8 14 25	Παρασ.
	8	6 1 9 17	2 13 19 24	Πέμπτη
	9	6 14 9 17	1 7 12 18	Τετάρτη
	10	6 14 3 9 17	0 6 17 23	Τρίτη
	11	6 14 3 17	5 11 16 22	Δευτέρα
	12	6 14 3 11 17	4 10 21 27	Κυριακή
	13	6 14 3 11 0	9 15 20 26	Σάββατ.
	14	14 3 11 0	3 8 14 25	Παρασ.
	15	8 14 3 11 0	2 13 19 24	Πέμπτη
	16	8 3 11 0	1 7 12 18	Τετάρτη
	17	8 16 11 0	0 6 17 23	Τρίτη
	18	8 16 5 11 0	5 11 16 22	Δευτέρα
	19	8 16 5 13* 0	4 10 21 27	Κυριακή
	20	8 16 5 13	9 15 20 26	Σάββατ.
	21	8 16 5 13	3 8 14 25	Παρασ.
	22	16 5 13	2 13 19 24	Πέμπτη
	23	16 5 13	1 7 12 18	Τετάρτη
	24	5 13	0 6 17 23	Τρίτη
	25	13	5 11 16 22	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 9, δι' οὗ εὐρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδό-
ξων κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπα-
κτὰς ἀπὸ τοῦ ἔτους 2082 μέχρι τοῦ ἔτους 2119.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα	υ=ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{19}$	Υ=ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{28}$	Ὄνομα α' Μαρτ.
Μαρτίου	22 13	4 10 21 27	Κυριακή
	23 13 2	9 15 20 26	Σάββατ.
	24 13 2	3 8 14 25	Παρασ.
	25 13 2 10	2 13 19 24	Πέμπτη
	26 13 2 10	1 7 12 18	Τετάρτη
	27 13 2 10 18	0 6 17 23	Τρίτη
	28 13 2 10 18 7	5 11 16 22	Δευτέρα
	29 2 10 18 7	4 10 21 27	Κυριακή
	30 15 10 18 7	9 15 20 26	Σάββατ.
	31 15 4 10 18 7	3 8 14 25	Παρασ.
Ἀπριλίου	1 15 4 18 7	2 13 19 24	Πέμπτη
	2 15 4 12 18 7	1 7 12 18	Τετάρτη
	3 15 4 12 1 7	0 6 17 23	Τρίτη
	4 15 4 12 1	5 11 16 22	Δευτέρα
	5 15 4 12 1 9	4 10 21 27	Κυριακή
	6 4 12 1 9	9 15 20 26	Σάββατ.
	7 17 12 1 9	3 8 14 25	Παρασ.
	8 17 6 12 1 9	2 13 19 24	Πέμπτη
	9 17 6 1 9	1 7 12 18	Τετάρτη
	10 17 6 14 9	0 6 17 23	Τρίτη
	11 17 6 14 3 9	5 11 16 22	Δευτέρα
	12 17 6 14 3	4 10 21 27	Κυριακή
	13 17 6 14 3 11	9 15 20 26	Σάββατ.
	14 0 6 14 3 11	3 8 14 25	Παρασ.
	15 0 14 3 11	2 13 19 24	Πέμπτη
	16 0 8 14 3 11	1 7 12 18	Τετάρτη
	17 0 8 3 11	0 6 17 23	Τρίτη
	18 0 8 16 11	5 11 16 22	Δευτέρα
	19 0 8 16 5 11	4 10 21 27	Κυριακή
	20 0 8 16 5	9 15 20 26	Σάββατ.
	21 8 16 5	3 8 14 25	Παρασ.
	22 8 16 5	2 13 19 24	Πέμπτη
	23 16 5	1 7 12 18	Τετάρτη
	24 16 5	0 6 17 23	Τρίτη
	25 5	5 11 16 22	Δευτέρα

Συντελεσθείσης τῆς ἐκτυπώσεως καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ ἡμερολογίου, καθήκον θεωροῦμεν, ὅπως καὶ δημοσίᾳ ἐκφράσωμεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἡμῶν πρὸς τὸν σεβαστὸν φίλον, τὴν Α. Πανοσιολογιότητα τὸν ἅγιον π. Μέγαν Πρωτοσύγκελλον κ. Ἀθηναγόραν, διότι διὰ τῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως, ᾧν ἀπολούει παρὰ πάσῃ τῇ ἀνωτέρᾳ παρ' ἡμῖν κοινωνίᾳ τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τοῦ παρόντος ἔργου ἡμῶν.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΒΛΕΨΙΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

- Σελ. 19. στίχ. 11. ἀντί· 24 Μαΐου, γράφε· 24 Μαρτίου.
» 29. » 4. » ὦσι, γράφε· ὄσι.
» 49. » 8. » ἐν § 43, γράφε· ἐν § 44.
» 51. » 7. » ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι, γράφε· ἐν τῇ αὐτῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι.
» 59. » 14. » τῆς § 48, γράφε· τῆς § 49.
» 59. » 23. » 2700, γράφε· 2600.
» 65. » 6. » $\delta = \alpha - 1919$, γράφε· $\delta = \alpha - 1908$.
» 65. » 7. » 1920 ἑξῆς, γράφε· 1909 καὶ ἑξῆς.
» 72. πίναξ 2. σελ. 73, πίναξ 3, σελ. 75, πίναξ 5 ἐν τῇ στήλῃ τοῦ Υ, καὶ ἐν τῇ σειρᾷ τῆς 28ης, Μαρτίου ἀντὶ τοῦ (ὑπολ.) 28, γράφε· 23.

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ**

† Ἡ Α. Θ. Παναγιώτης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Ε΄.

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Φώτιος.

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Γρηγόριος.

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανός.

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ῥωσσίας Τύχων.

† Ἡ Α. Σεβασμιοπανιερότης ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος.

† Ἡ Α. Ὑψηλοπανιερότης ὁ Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας καὶ Πριμάτος τῆς Ρουμανίας Κώνων.

† Ἡ Α. Σεβασμιοπανιερότης ὁ Μητροπολίτης Βελιγραδίου ἐν Σερβίᾳ Δημήτριος.

† Ἡ Α. Παναγιώτης ὁ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Γεννάδιος.

Τὰ μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας.

Κωνσταντινουπόλεως.

† Ὁ Καισαρείας Νικόλαος. † Ὁ Ἡρακλείας Γρηγόριος. † Ὁ Προύσης Δωρόθεος. † Ὁ Πισιδίας Γεράσιμος. † Ὁ Ἀγκύρας Γερβάσιος. † Ὁ Φιλαδελφείας Χρυσόστομος. † Ὁ Σηλυβρίας Εὐγένιος. † Ὁ Κολωνίας Δωρόθεος. † Ὁ Ἡλιουπόλεως Σμάραγδος. † Ὁ Καλλιουπόλεως Κωνσταντῖνος. † Ὁ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἀγαθάγγελος.

Ἑλληνικὸν Ἡμερολόγιον

Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμ. Διονύσιος. Ὁ β'. γραμματεὺς τῆς ἱ. Συνόδου ἱεροδ. Εὐθύμιος.

Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Καλλίνικος. Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος Γεώργιος. Ὁ Δευτερεύων Κύριλλος. Ὁ Τριτεύων Θωμᾶς. Ὁ τῆς σειρᾶς Ἱεροδ. Νικηφόρος Ζαβορδηνός. Ὁ Μέγ Ἱεροκῆρυξ ἀρχιμ. Γρηγ. Κωνσταντινίδης. Ὁ π. Μέγας Πρωτοσύγκελλος Ἀθηναγόρας. Ὁ πρ. Δευτερεύων Νεόφυτος. Ὁ πρ. Τριτεύων Γερμανός. Ὁ πρ. κωδικογράφος Δωρόθεος.

Τὰ ἔντιμα μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Ἡ Α. Ξεχοῆτης ὁ Ἀλέξανδρος Πανζείρης Βέης. Γ. Λαμπί-
κης Πασᾶς ἱατρός. Γ. Παλαμήδης ἱατρός. Σ. Εὐλαμπίου ἱατρός.
Π. Κελαϊδίτης ἱατρός. Ἰορδ. Καραλαμπίδης βουλευτής. Β. Ἐλευ-
θεριάδης Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου Μ. Βασιλείου.

Ὁ Καποῦ-Κέτ-Χουδᾶς τῶν πατριαρχείων Ἀρχων Ἀντ. Οἰ-
κίδης ἑφέντης, Γ. Σαββόπουλος, ταμίας τῶν Πατριαρχείων. Ἰά-
κωβος Α. Μωϋσιάδης, διευθυντὴς τοῦ Π(η)χικοῦ Τυπογραφείου.

Ν. Κ. Μακρίδης βέης. Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος.

**Ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ
θρόνου.**

† 'Ο 'Εφ'ῃσου 'Ιωακείμ. † 'Ο Κυζίκου Κωνσταντῖνος. † 'Ο Νικομηδείας 'Αλέξανδρος. † 'Ο Νικαίας Βασίλειος. † 'Ο Χαλκηδόνος Γρηγόριος. † 'Ο Δέρκων Καλλίνικος. † 'Ο 'Αδριανουπόλεως Πολύκαρπος. † 'Ο 'Αμασειας Γερμανός. † 'Ο Νεοκαισαρείας Πολύκαρπος. † 'Ο 'Ικονίου Προκόπιος. † 'Ο Τραπεζοῦντος Χρῦσανθος. † 'Ο Φιλιππουπόλεως Βενιαμίν. † 'Ο Ρόδου 'Απόστολος. † 'Ο Σμύρνης Χρυσόστομος. † 'Ο Μιτυλήνης Κύριλλος. † 'Ο Διδυμοτείχου Φιλάρετος. † 'Ο Αἴνου 'Ιωακείμ. † 'Ο Κορυτᾶς Γερμανός. † 'Ο Χίου 'Ιερώνυμος. † 'Ο Μεσημβρίας Νικηφόρος. † 'Ο Σάμου Κωνσταντῖνος. † 'Ο Βιζύης 'Ανθιμος. † 'Ο 'Αγχιάλου Κωνσταντῖνος. † 'Ο Βόρνης Νικόδημος. † 'Ο Μαρωνείας Μελησησηγός. † 'Ο Γάνου καὶ Χώρας Τιμόθεος. † 'Ο Δήμνου Στέφανος. † 'Ο 'Ιμβρου Πανάρετος. † 'Ο Δυρραχίου 'Ιάκωβος. † 'Ο Σισανίου 'Ιερόθεος. † 'Ο Κασσανδρείας Εἰρηναῖος. † 'Ο Χαλδείας Λαυρέντιος. † 'Ο Προικοννήσου Νικόδημος. † 'Ο Ροδοπόλεως Κύριλλος. † 'Ο Τυρολόης καὶ Σερεντίου Χρυσόστομος. † 'Ο Κυδωνιῶν Γρηγόριος. † 'Ο Μυριοφύτου

Σωφρόνιος. † 'Ο Μετρῶν 'Ιωακείμ. † 'Ο 'Ανέων 'Αλέξανδρος.
† 'Ο Σχολάρχης τῆς Θεολογ. Σχολῆς Μητροπολίτης Σελευκείας
Γερμανός.

'Επίσκοποι. † 'Ο Σταυρουπόλεως Χριστοφόρος. † 'Ο
'Αργυρουπόλεως Γερμανός. † 'Ο Θεοδωρουπόλεως Λεόντιος. † 'Ο
Κωνσταντίας 'Ιωάννης. † 'Ο 'Ολύμπου 'Απόστολος. † 'Ο Σε-
βαστείας Γερβάσιος. † 'Ο 'Απολλωνιάδος 'Ιωακείμ. † 'Ο Παγγρῶν
Τιμόθεος. † 'Ο Μυρέων Φιλόθεος. † 'Ο Συννάδων Χριστοφό-
ρος. † 'Ο Λεύκης Κωνσταντῖνος.

'Ο 'Επίτροπος τοῦ Παναγ. Τάφου 'Αρχιεπίσκοπος Φιλαδελ-
φείας Εὐδωρος. 'Ο πρ. 'Επίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιμ.
Βασίλειος Καντόπουλος. 'Ο 'Επίτροπος τοῦ 'Ορους Σινᾶ 'Αρχιμ.
Νικόδημος. 'Αρχιμ. Γρηγόριος Χρυσουλᾶκης. 'Αρχιμ. Γεννάδιος
Ζησιάδης. 'Αρχιμ. 'Αντώνιος 'Αντωνίνης. 'Ιερεὺς Χριστοφόρος
Δημόπουλος. 'Ιερεὺς Γεώργ. Παπασταύρου.

Οἱ ἐν τῇ 'Οθωμανικῇ βουλῇ ὁμογενεῖς βουλευταί.

Δημ. Κ. Φύτος Καλλιπόλεως. Βασίλ. 'Ορφανίδης Κων)πό-
λεως. Βίκτωρ Τσορπατζόγλους Κων)πόλεως. 'Ιορδ. Χαραλαμπίδης
Κων)πόλεως. Β. Μεϊμάρογλους Σμύρνης. Συμ. Συμεώνογλους
Σμύρνης. 'Εμμ. 'Εμμανουηλίδης 'Αιδινίου. Ματθ. Κωφίδης
Τραπεζοῦντος. Γεώργ. 'Ιωαννίδης Τραπεζοῦντος. 'Αρζόγλους
Σαμψοῦντος. Θουκ. Δημητριάδης Μετρῶν. Ι. Κεβενίδης Καρὰ-
Χισάρ. Θεμ. Εὐκλείδης Ραιδεστοῦ. 'Αναστ. Μιχαηλίδης Νικομη-
δείας. 'Ανανίας Καλίνογλους Νίγδης.

'Εν Πέραν.

Νικ. Σγουρίδης ἐφένδης. Μ. Σ. Σινιδσογλους. Σ. Καραθε-
οδωρῆς. 'Αλέξ. Κιοσέογλους. 'Η. Α. 'Ενδοξότης ὁ Σταμ. Σκυλί-
της 'Εφένδης. Σ. Γ. Καζανόβας. Γ. Κάρταλης, διευθυντῆς τῆς
Αὐτοκρατ. 'Οθωμ. Τραπεζῆς. Α. Γ. Καζανόβας. 'Αντ. Καλβοκο-
ρέσης, διευθυντῆς τῆς Deutsche Orient Bank Γαλατᾶ. Ι. Κων-
σταντινίδης, διευθυντῆς τῆς Τραπεζῆς 'Αθηνῶν. Κ. Λαμπίκης,
διευθυντῆς τῆς Deutsche Bank Πόλεως. Ν. Καλβοκορέσης, τα-
μίας ἐν τῇ 'Οθωμ. Τραπεζῇ. Γ. Σώτροπας ἰατρός χειροῦργος.
Γεώργ. Ζηλανάκης ἰατρός. Γεώργ. Δ. Νομικός 'Εφένδης. Μιχ.
Θεοτοκᾶς δικηγόρος. Γ. 'Αποστολίδης δικηγόρος. 'Ιωάννης 'Ανα-
γνωστόπουλος δικηγόρος. Νικόλ. Χαλκούσης. 'Ιωάνν. Χαλκούσης.

Ἰωάνν. Παπᾶς. Φ. Θελούδης. Νικόλ. Καζᾶς. Παντελῆς Σκαναβῆς. Στυλ. Βούτας. Λεάνδρος Τζάλλας. Γεώργ. Χούλης. Λορέντος Χούλης. Κωνστ. Μπογδάνος. Ἀντών. Κανελάκης. Ταξιάρχης Ἰβράκης. Νικόλ. Μ. Σκαρλάτος. Σπυρίδων Ἰωαννίδης. Ἐπαμεινώνδας Λάλας. Σ. Σαγρέδος. Νικ. Καμηλαίρης. Στέφανος Ναρλῆς λαρυγγολόγος. Γεώργ. Δημητρακόπουλος. Δημ. Μαργαριτώφ. Δημ. Βαρσάμης ἱατρός. Περικλῆς Φωτιάδης. Νικόλ. Φώσκολος. Ἀντώνιος Σιδερίδης. Καλλιόπη Μαυρομάτη. Ἀντώνιος Ἀντιωνακόπουλος ἱατρός. Κ. Καίρης ἱατρός. Ἀντ. Κριτικός ἱατρός. Κωνστ. Μακρῆς ἱατρός. Ἀλκιβ. Φ. Στάφας. Νικ. Φ. Στάφας. Ἀλέξ. Γαβαῶς. Ὀλύμ. Εὐστρατιάδης. Τηλ. Σαμοθράκης. Κωνστ. Δζιρᾶς. Δημ. Γκιουλπαλῆς. Λεωνίδας Μαλατάκης. Νικόλ. Σερβουλόπουλος, τμηματάρχης τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν. Μιχ. Ἱερομνήμων. Σταῖρος Θωμαρεῖζης. Πρόδρ. Θ. Ἀδάμ. Κωνστ. Α. Τσοῦνογλους. Μωϋσῆς Παπαδόπουλος. Σωτ. Βαφειάδης. Ἰωάνν. Γιαννακόπουλος. Κωνστ. Πεσιντζόγλου. Δημ. Παλαντζόγλου. Ἰωάνν. Ἀναστασιάδης. Δνὶς Εὐφημία Τεριακίδου. Δ. Α. Γιαννησόπουλος. Κ. Χρ. Γαλάνης. Δ. Σάρρος Καθηγητής. Σ. Νεόκοσμος. Ἀλέξανδρος Εἰσταδιανὸς ὠτο-рино-λαρυγγολόγος. Δ. Π. Σκαναβίδης ὁδοντοῖατρός (σ. σ. καὶ πρῶτος ὁδοντομηχανικὸς ἐν Πέραν).

Ἐν Μακροχωρίῳ. Ἀγλαΐα Θ. Μακρίδου-Βέη. Σ. Ἀιναδζόγλου. Θ. Ευδιᾶς. Χαρ. Ἀιναδζόγλους. Κωνστ. Ἀιναδζόγλους. Πρόδρ. Σαήνογλου. Σπυρίδων Θωμᾶ.

Ἐν Χαλκηδόνι. Ἀρχιμ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης. Σοφοκλῆς Χουδαβερδόγλους.

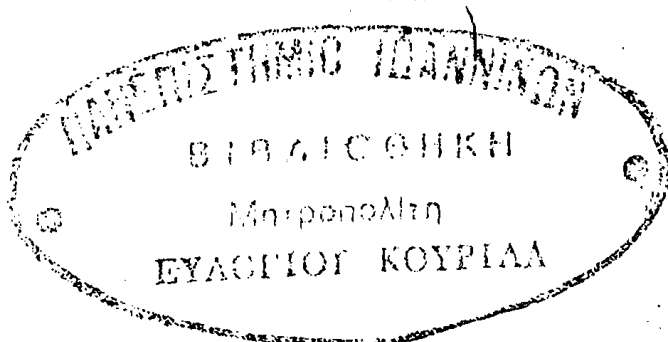
Ἐν Ραιδεστῷ. Ἱερεὺς Παρθένιος. Ἰωάννης Α. Λογοθεΐδης, γραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐν Κορδελιῷ. Ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐφέσου Κύριλλος Ψύλλας. Ἐμμ. Φαρλέκας, ἀρχιγραμματεὺς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐφέσου. Ἱερός Ναὸς ἁγίου Παντελεήμονος ἐν Γκιόζ-Τεπέ. Ἱερός Ναὸς ἁγίας Μαρίνης ἐν Κοκάργιο-λου. Νικόλ. Κουκοπλάκης ἱεροψάλτης.

Ἐν Βλάχκχ. Κωνστ. Καπίτσος. Ἀλκιβ. Μιχαηλίδης. Ὁ Μουκτάρης Βλάχκας Δημ. Γιαγδζόγλους.

Ἐν Βραεῖλα. Οἰκονόμος Παναγῆς Καλλιγᾶς, ἱερεὺς τῆς Ἑλλ. Κοινότητος. Γ. Α. Κουντούρης ἱατρός. Ἀριστ. Γαλιατσάτος. Βασ. Α. Σεραφίδης. Σ. Α. Σεραφίδης. Ἀθ. Παπασευαγγέλου. Δνὶς Ταρσῆ Καντιανίδου.

Ἐν Ρουστσουκίῳ. Εὐρυδίκη Α. Βέροβιτς. Πέτρος Α. Βέροβιτς. Παῦλος Α. Βέροβιτς.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ἐκδοθέντα :

Τριγωνομετρικαὶ ἀσκήσεις

Ἡ Μουσικὴ κλῆμαξ ἔκδ. α'.

Ὁ Ἐπιτάφιος Θρῆνος διωρθωμένος

Ἡ Ἐναρμόνις τῆς βυζ. ἐκκλησ. μουσικῆς

ὑπὸ τὰ πιεστήρια :

Τὸ Νέον μέγα Ὁρολόγιον

Τὸ Νέον Ἀγιασματάριον

Τὸ Ἀντιφωνάριον

Ἡ Μουσικὴ κλῆμαξ ἔκδ. β'.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Τιμᾶται γρ. 25

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 6

Πωλεῖται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις

Ι. Σεϊτανίδου καὶ Ἀδελφῶν Καλλίφρονος

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ συγγραφέως :

Archimandrite Pancratios Vatopedinos

Eglise «Panaya» Péra

